

DÁTUM

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

I/155.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

Országgyűlés

Interpellációk napja

Az előzetes várakozástól eltérően interpellációk tárgyalásával folytatta munkáját kedden az Országgyűlés októberi ülészsaka, mert a terv- és költségvetési, valamint a jogi, igazgatási és igazságügyi bizottság még nem tudta befejezni az előző napon elhangzott, a népszavazás elrendeléséhez kapcsolódó módosító indítványok megvitatását. Elsőként a korábban benyújtott interpellációkról határoztak: **Tollár József** interpellációjára, Nagykanizsa vízdíjának ügyére a miniszter írásban válaszolt: a kialakult díjaránytalanságok a lakossági ivóvíz- és csatornák rendezésével megszüntethetők. Ezt az Országgyűlés elfogadta. **Vass Józsefné** mezőgazdasági termények és állati termékek termelői árának emelését indítványozta. A terv- és költségvetési bizottság vizsgálata alapján az Országos Árhivatal a jövő évi termésre új gabonaárakat állapított meg, amit az Országgyűlés elfogadott.

Técsy László a miniszterelnökhöz interpellált, hogy a mezőgazdaságban 1990. január 1-jétől oldják fel a keresetszabályozást. A mezőgazdasági bizottság szerint annak, hogy a mezőgazdasági jövedelmek elmaradtak a többi ágazattól, nem a keresetszabályozás az oka. Ha azonban indokolt a mezőgazdaság kiemelése a keresetszabályozásból, ez csak a vállalkozási nyereségadóról szóló törvény módosításakor válik lehetségessé. Az interpelláló képviselő a választ kizárólag azzal a megköttéssel fogadta el, hogy a mezőgazdasági keresetszabályozás megszűnése kerüljön be az adótörvény-tervezetbe. A választ az Országgyűlés elutasította. **Bozsó Jánosné és Debreczeni József** interpelláltak a megüresedett vagy részben kihasznált, illetve a szovjet csapatok által kiürített kecskeméti laktanyák hasznosítása érdekében. Az interpellációkra az a válasz született, hogy a laktanyák hasznosítására a kormány által felállított tárcaközi bizottság tesz konkrét javaslatot, ennek kialakítása a napokban várható.

Árvai Lászlóné a családvédő bizottság egyik tagjaként arra kérte a parlamentet, hogy újból módosítsák az 1986-ban hozott családjogi törvényt, mert kedvezőtlen hatásként drasztikusan csökkent az örökbefogadott gyermekek száma.

Kulcsár Kálmán elmondta: a módosító javaslatot az Országgyűlés még az idén megvitathatja. Válaszát az Országgyűlés elfogadta.

Nagy Józsefné a miniszterelnökhöz interpellált a hatvani internáltak rehabilitációjának ügyében. Egy kiprovokált tüntetésben való részvétel miatt

1950-ben letartóztattak 44 hatvani vasutast. A férfiakat a recski táborba küldték kényszermunkára, az asszonyokat és a gyerekeket pedig Hortobágyra telepítették ki. Az elmúlt csaknem négy évtized nem volt elegendő, hogy ügyüket megfelelő módon rendezzék, ezért kérte a képviselő, hogy részükre az erkölcsi, politikai rehabilitáció mellett anyagi jóvátételt is nyújtsanak. A kormány nevében **Kulcsár Kálmán** emlékeztette a képviselőt, hogy a jelenlegi kormány kötelezettséget vállalt az igazságtalan ítéletek semmissé tételére, s az ezzel kapcsolatos rehabilitációra, az anyagi jóvátételre. Am ez nem történhet egyik napról a másikra, figyelembe kell venni az ország teherbíró képességét is. A miniszter válaszával az Országgyűlés egyetértett.

Fenyves Henrik interpellált a fizetővendéglátásról szóló rendelet módosítása tárgyában.

Békesi László pénzügyminiszter elmondta, az idén a gyógy- és üdülőhelyi díjakból 400 millió forint bevételhez kívánják juttatni a kiemelt üdülőkörzeteket, jövőre pedig minden egyes forint gyógy- és üdülőhelyi díjhoz két forint állami támogatást adnak.

Tornai Endre interpellált annak érdekében, hogy a lakossági borforgalmi adót 1990-re szüntessék meg. A terv- és költségvetési bizottság a következő döntést hozta: „1990-ban a jelenlegi adónemek fenntartása indokolt, mert ha a mai adószervezetből a borforgalmi adó ellentételezés nélkül kiesne, úgy a bort értékesítő mezőgazdasági kistermelők — évi 2 millió forint árbevétel — lényegében adó nélkülivé válnának. Ezért az 1990-es év egyfajta kényszerpálya marad, mert a jelenlegi költségvetési helyzetben az így kieső évi mintegy 210 millió forint tanácsai bevétel pótlását az érintett tanácsok nem tudnák kompenzálni. 1991. január 1-jétől életbe lép az új adózási rendszer — a helyi adók rendszere —, és ennek megfelelően rendezhető a borforgalmi adó kérdése is”. Az Országgyűlés ezt elfogadta. **Dobos Józsefné** interpellált a Mátrai Állami Gyógyintézet kékestetői egysége rekonstrukciójának tárgyában. Részletesen beszámolt a meg nem valósult felújítás okozta károkról, a rekonstrukció mielőbbi megkezdését sürgette, s kérte az egészségügyi kormányzatot, valamint a segíteni tudó minisztériumokat, hogy az ehhez szükséges, 1991-re megígért anyagiakat már 1990-ben biztosítsák.

(folytatás a 3. oldalon)

Egy gyilkosság mélyrétegei

(Riport a 8. oldalon)

Honvédhalottainkról a miniszter

(Interjú az 5. oldalon)

Tegnap délelőtt a Farkasréti temetőben megkoszorúzták századunk kiemelkedő zeneszerzőjének, **Bartók Bélának** a síremlékét.

Három vagy huszonhárom?

Sok millió
szovjet munkanélküli

A Szovjetunióban több mint hárommillióan váltak munkanélkülivé a jelenlegi ötéves terv időszakában — írta kedden a Pravda. — Eddig a munkanélküli szót nem illet kiejteni és leírni, most már azonban aligha érdemes azon vitatkoznunk, van-e munkanélküliség; vitatkozni azon lehetne, milyen mértékű, gondolkodni pedig azon érdemes, hogyan reagáljunk rá — olvasható a lapban.

A Munkanélküliek Társasága — már ilyen is van — a félhivatalos hárommillió becsléssel szemben 23 millióra teszi a munkanélküliek számát, statisztika erről ugyanis még soha nem készült. Az országban még mindig másfél millió álláshelyet hir-

detnek, látszólag tehát nincs baj. Csak hogy — írja a cikk szerzője — a Szibériában betöltésre váró álláshelyek nemigen enyhítik a közép-ázsiai és a kaukázusi munkanélküliek gondjait. A másfél millió betöltetlen álláshelyen jobbra társadalmi rangját tekintve lebecsült munkát kínálnak.

A jelenlegi tendenciák mellett a munkanélküliek száma szakemberek becslése szerint 2005-re elérheti a 15–16 milliót. Ez csak a polgári termelésben fölöslegessé váló munkae-rőre vonatkozik, a fegyveres erők csökkentése és a hadiipar átállítása munkanélküliek újabb folyamát ömleszt a társadalomba.

Tüntetések az NDK-ban

Hétfőn este az NDK számos városában békés demonstrációk voltak és vitaforumok alakultak ki a lakosság és a helybeli vezetők között. A tüntetők legfőbb követelése ezúttal a közélet demokratizálására és szabad választásokra irányultak.

Lipcseben hivatalos adatok szerint 200 ezer, más becslések szerint mintegy 300 ezer ember vonult ismét az utcákra. A tömeg követelte a válságot felelős politikusok „elszámoltatását”, igazi reformerök hatalomra juttatását, valóban szabad szakszervezeteket, a máskéntgondolkodók rehabilitálását, az Új Fórum engedélyezését. Lipcse főpolgármestere, Bernd Seidel egyetértett azokkal, akik sürgős megoldást szorgalmaztak a városi tanács ülésein is fölvetett kommunális problémákra, így az egészségügy helyzetére, a kereskedelmi és ellátási zavarokra, a lakásépítés vontatott ütemére és a pusztuló városrészek állagának helyreállítására. Kijelentette: novembertől kezdve Lipcse megyében is nyilvánosságra fogják hozni a térség szennyeződéssel kapcsolatos adatokat.

Halle belvárosában mintegy 50 ezren vettek részt a hétfői megmozduláson, többek között „környezetvédelmet környezetszennyezés helyett” követelve. Schwerin 40 ezer felvonulója utazási szabadságot, a teljesítményelv érvényre juttatását, szólás- és információszabadságot szorgalmazott. A tüntetők a funkcionáriusok kiválsá-

gainak felszámolását és a pártok közötti egyenlőtlenség megszüntetését sürgették. Karl-Marx-Stadt központjában húszezren azonnali demokratizálást és alternatív katonai szolgálatot követeltek. Magdeburg 15 ezer polgára az új választójogi törvényt, alternatív szolgálatot és a környezetvédelmi adatok nyilvánosságra hozatalát követelte. Drezdában húszezren vettek részt a hétfői megmozduláson. A városháza Aranykapuja előtt összegyűlt tömeg korusban követelt demokráciát, utazási szabadságot és alternatív katonai szolgálatot. Előzőleg Berghofer főpolgármester harmadszor találkozott a tüntetők és a hatóságok között közvetítő „Huszak Csoportja” nevű szervezet tagjaival.

Egy — a mai helyzetre illő — régi karikatúra az NDK-ból.

Lengyel cáfolat

A lengyel kormány szóvivője kedden cáfolta a Trybuna Ludu című lap azon értesülését, amely szerint Varsó beleegyezett volna abba, hogy Helmut Kohl nyugatnémet kancellár november 9-én kezdődő látogatása idején felkeressen egy szimbólum értékű kegyhelyet Sziléziában. Az Opole közelében levő Szent Anna-hegy — németül Annaberg — a Szilézia hovatartozásáért 1921-ben vívott lengyel-német összecsapások helyszíne. Szilézia évszázadok óta vitatott terület, és a Szent Anna-hegy mind a lengyelek, mind a németek számára jelkép értékű. A hegyen felállított emlékmű a hajdani németellenes felkelésekre emlékeztet, de mióta — a második világháború után — Szilézia egésze Lengyelországhoz került, a Szent Anna-hegy a német származású sziléziák gyülekezési helyévé vált. Itt van az egyetlen olyan templom Lengyelországban, ahol németül miséznek.

A VILÁG HÍREI

— Nyers Rezső, az MSZP elnöke kedden a Parlamentben fogadta dr. Peter Mitzscherling nyugat-berlini szenátort, aki küldöttség élén tartózkodik hazánkban. Mitzscherling annak a véleményének adott hangot, hogy Magyarországnak is érdeme, hogy az NDK-ban megkezdődhetek bizonyos demokratizálási folyamatok.

— Pekingben október 20. és 31. között megtartották a kínai-szovjet határtárgyalások negyedik fordulóját, amelyen a felek egyetértettek abban, hogy elfogadják azoknak a légi felvételek segítségével végrehajtott felméréseknek az eredményeit, amelyeket tavaly és az idén készítettek.

— Teng Hsziao-ping kedden fogadta Nixon volt amerikai elnököt és szokatlannal hosszú, kilencvenöt perces beszélgetést folytatott vele. Nixon közölte, hogy jelenleg a kétoldalú kapcsolatok súlyos megpróbáltatásoknak vannak kitéve. Teng Hsziao-ping hangoztatta, az Egyesült Álla-

mok túlságosan is belekeveredett a közelmúltban Pekingben lezajlott ellenforradalmi lázadásba, ennek a lázadásnak Kína volt az áldozata, és igazságtalanság ezért Kínát elítéli.

— Szerényebb lesz az idei november 7-i Vörös téri díszszemle: — 220 haditechnikai egység és 16 gyalogsági menetszlop — összesen 8197 fő — vesz részt benne.

— Gorbacsov kedden, a szovjet-juhoszláv külügyminiszeri tárgyalásokat követően fogadta a külügyminisztert. A találkozáson kedvezően értékelte Sevardnadze és Loncsar tárgyalásainak eredményét, s annak a véleményének adott hangot, hogy e látogatás is jelzi a kétoldalú kapcsolatokat dinamikus fejlődését.

— Gorbacsov és Bush első találkozójára idén december 2—3-án kerül sor a Földközi-tengeren: a megbeszélések felváltva egy szovjet, illetve egy amerikai hadihajó fedélzetén zajlanak majd.

NSZK tiltakozások Csehszlovákiánál

„A gumibot nem megoldás”

A Német Szociáldemokrata Párt (SPD) ideiglenesen megszakította a kapcsolatokat Csehszlovákia Kommunista Pártjával. Ezt a párt elnöksége jelentette be kedd délelőtt, tiltakozásul a csehszlovák rendőrségnek a Vencel téri tüntetőkkel szembeni fellépése miatt.

A prágai fejlemények azt mutatják, hogy a csehszlovák vezetés nemcsak a reformoktól viszolyg, hanem kíméletlenül állami hatalmi eszközöket szegez olyan polgárok mellé, akik Csehszlovákiában szabad és demokratikus szocializmust követelnek — állapítja meg az SPD nyilatkozata. — A párt ezért felfüggeszti a pártszintű tárgyalások érintkezését a CSKP-val, mindaddig, amíg nem válik lehetővé akadálytalan és hivatalos megbeszélések felvétele a csehszlovák demokratikus ellenzékkel.

A Német Kommunista Párt (DKP) lapja, az Unsere Zeit kedden évek óta először bírálta Csehszlovákiát a prágai rendőrségnek a tüntetők elleni bevetése miatt. A lap „A gumibot nem megoldás” című cikkében porhintésnek nevezi a hatóságok arra való hivatkozását, hogy a tömegtüntetésekért a „külföldről beutazott provokátorok” a felelősek. „A gumibotokkal hadonászó csehszlovák rendőrségről felvett tv-képek megrendítő hatást keltenek olyan kommunistákban, akik mást várnának el egy szocialista államtól. A tüntetés leverésének parancsa való-

színűleg nem egy túlbuzgó rendőrtisztól származott” — állapítja meg a lap.

A világ egyik legnagyobb tv-társasága, a ZDF nyugatnémet televízió hivatalosan tiltakozott a csehszlovák kormánytól amiatt, hogy a Vencel téri tüntetés elfojtása közben a rohamrendőrség hivatásszerű munkájukban akadályozta, és kirívó módon testi épységükben is veszélyeztette a testi tudósítóját és a vele dolgozó forgatócsoport munkatársait. A televízió tiltakozását Csehszlovákia bonni nagykövetségéhez juttatta el, mert munkatársait nemcsak megfenyegették, hanem gumibotokkal verték.

Az operatőr kezéből kiragadták a felvevőgépet és elfoglalták a már forgatott filmanyagot. Mindez azonban nem volt elég, a ZDF-eket üldözni kezdték, és még a szálló területén is követték őket: a szálloda vendégei vették védelmükbe a nyugatnémet tv-eket. Mindezt a ZDF vezetése a prágai hatóságoknak a Helsinki Záróokmány súlyos megsértését vetette a szemére. Követelte továbbá az elkobzott filmanyag visszaszolgáltatását, nemkülönben az akadálytalan újságróli munkalehetőségek helyreállítását. A Deutschlandfunk rádióállomás kedd délelőtti műsorában megállapította: „a csehszlovák rendszer rendőrsége most bebizonyította, hogy durvaságban az élen jár”.

Népkonyhák Lengyelországban

A szegénység hétköznapijai

Lengyelországban, miközben egyre másra nyílnak a népkonyhák, azt is fontolgatják, hogy élelmiszerutalványt adnak 4 millió rászorulóknak. Kézzelfoghatóvá és tömegessé vált az, ami azelőtt — a hivatalos ideológia szerint — csak a rothadó kapitalizmusban létezett, a szocializmusban pedig elképzelhetetlen volt: a szegénység. Az éhezés ma milliókat fenyeget. Augusztus eleje óta, amikor egy csapásra megszüntették az élelmiszerárak állami ellenőrzését, nem egy élelmiszerár 1200 százalékkal drágult meg.

Lublinban, Kelet-Lengyelország nagy ipari központjában egy kis szuterénben naponta 340 személyre főz ingyenlevest a katolikus egyházhoz közel álló Albert Testvér Társaság. A társaság eredetileg alkoholisták és elmebetegek megsegítésére jött létre, de ma már egészséges emberek is rászorulnak segítségére. Június óta kétszer annyian járnak a konyhára, mint korábban — olyan emberek, akik kilátástalan helyzetbe kerültek. Mozgássérült gyermekek is vannak közöttük, a közeli állami intézetből, ahol nem tudnak nekik ebédet adni. Ugyanez a társaság fenntart egy 30 férőhelyes női menhelyet, hamarosan egy férfi menhelyet is nyit. Ingyenes kórház létesítése szintén szerepel terveiben. Az újságok egyre gyakrabban adnak hírt népkonyhák felállításáról. Tarnóvban 600 személy étkezhet ingyen, Rzeszóvban is van már egy népkonyha, és hamarosan lesz még egy. Gdanskban a Szolidaritás élelmiszeradományok gyűjtését szervezte meg.

Valamikor az olcsó tejárak jelentették a menedéket a szegényeknek, de mióta a tej és tejtermékek ára a tízszeresére nőtt,

sok idős nyugdíjas börtölni kénytelen, írta a Parasztpárt lapja. Poznanban most olyan élelmiszerutalványokat osztanak, amelyek fejében ingyen lehet étkezni a húsételeket nem árusító tejbárokban. Decembertől az egész országban kapnak a szegények — az elképzelések szerint 4—4,5 millió nyugdíjas, illetve 6 éven aluli gyermek — olyan élelmiszerutalványokat, amelyekkel a bolti árnál olcsóbban vásárolhatnak majd tejet, kenyeret, túrót. Ezeket az utalványokat abból a pénzből akarják finanszírozni, amely a sovány tej, túró és a legolcsóbb kenyér dotációjának megszüntetése nyomán fog fel szabadulni.

Nemrégiben a televízió olyan szegényeket mutatott be, akik hídak alatt, parkokban, vasútállomásokon „laknak”. A műsorban egy elvált asszony azon kesergett, hogy nem tudja eltartani két gyermekét, mert az óvodai díj a fizetésének csaknem a felét viszi el. „Harminc éven át dolgoztam a népi Lengyelországban, és most 68 ezer zloty a nyugdíjam, amiből semmit sem engedhetek meg magamnak” — mondta egy 65 éves asszony. Lakbéré 8 ezer zloty, minden egyébére napi 2 ezer zlotyja marad (tűristaárfolyamon nem egészen 60 forint), miközben 25 deka vaj 3800 zloty (3 hónapja még csak 300 volt) és egy kis kenyér 600 zloty. A hús már szóba sem jöhet a kilónkénti 15 ezer zlotys áron. Új cipőt, új ruhát nem vehet magának. „Tanítónő voltam sok éven át, de most még téli harisnyára sem futja” — panaszkolt egy másik asszony a krumpileveses tányér mögött a Lengyel Vöröskereszt varsói ingyenkonyháján. A szervezet húsz megyében oszt ingyen ételt a szegényeknek.

folytatás az 1. oldalról

Válaszában Csehák Judit elmondta, hogy az intézményt 1987-ben ki kellett üríteni, mert életveszélyessé nyilvánították. Elkerülhető lett volna a gondosabb és pontosabb szakértői munkával, hogy a kiürítés, valamint a felújítás költsége 80—100 millió forintra emelkedjen. Papp Elemér a gyermek és ifjúsági üdültetés támogatása miatt, dr. Karvalius Ferenc a helyi és a helyközi közlekedés támogatási rendszere ügyében interpellált.

Böröcsök Dezső a külképviseletek és a kereskedelmi kirendeltségek információiról érdeklődött. Szigethi Dezső a lakossági valutacsekk mielőbbi megszüntetését szorgalmazta. Az interpellációra Tarafás Imre, az MNB elnökhelyettese harminc napon belül frásban válaszol. Fehérmé Eke Katalin és Simon Péter a petrokémiai benzinelátásról kért tájékoztatást. Bánffy György a Magyarországon működő nemzetiségi iskolákban folyó anyanyelvi oktatás ügyében interpellált. Juhász Ferenc interpellációjára, az önálló igazgatású német nemzetiségi gimnázium és diákothon létesítése ügyére Glatz Ferenc kedvező választ tudott adni: szerinte 2—3 év alatt megvalósul az elképzelés. Dr. Király Ferenc katonai szervezési kérdések tárgyában interpellált Bokor Imre Kiskirályok mundérban című könyve kapcsán. Kárpáti Ferenc vezérezredes elmondta: a miniszterelnöktől hiteles, objektív vizsgálat lefolytatását kérte. Molnár Ferenc interpellált Karcag gázellátásának helyzetéről. Nem hátrányos helyzetben van Karcag — jelentette ki a miniszter —, hanem a korábbi előnyös hely-

Országgyűlés

Döntés Nagymarosról

zetéből illeszkedik be az ország gazdasági lehetőségeibe. Válaszát a képviselő és az Országgyűlés is elutasította. Ezután áttértek a kérdések tárgyalására. Elsőként Bánffy György tudakolta, hogy miért 10 ezer forint a vásárolható részvények alsó értékhatára. Kulcsár Kálmán elmondta: e téren változás várható. Böröcsök Dezső a választások személyi, anyagi feltételeiről kérdezett. Horváth István osztotta Böröcsök Dezső aggodalmait. Dr. Fodor Erzsébet az önkéntes véradás feltételeinek javításáról kérdezett. Csehák Judit emlékeztetett arra, hogy a tárca júliusban 27 millió forintot fordított a vérellátás drámai helyzetének javítására. A következő évi költségvetésben 400 millió forintot költenek a vérellátás gondjainak megoldására.

Fetter Gyula a pilisvörösvári német nyelvű nemzetiségi oktatóbázis tárgyában érdeklődött. Glatz Ferenc kifejtette: felelőtlenség lenne támogatást ígérni. Bánffy György tett fel kérdést arról, miként növelhető a Magyar Rádió és a Magyar Televízió adáserőssége, különös tekintettel a határainkon túl élő magyarság millióinak hiteles tájékoztatására.

Udvari László elmondta, az adáserősség műholdas adással lehetséges, erre leg hamarabb 1992-ben kerülhet sor.

Lékai Gusztáv a Magyarországra menekültek ügyére kívánta felhívni képviselő-

társai figyelmét. Az elnökön javaslatára a képviselők közfelkiáltással egyetértettek az országos összefogásra buzdító felhívással.

Ezután folytatódott a népszavazások elrendeléséről, illetve a köztársaságielnök-választás kiírásáról hétfő délután megszakadt plenáris vita. A jogi, igazgatási és igazságügyi bizottság állásfoglalását Kereszti Csaba ismertette.

Az SZDSZ aláírásgyűjtő ívein feltüntetett négy kérdést egyetlen szövegszerű változtatással, és más sorrendben javasolja a szavazólapra felütni.

A kérdések után zárójelben magyarázó szövegek szerepelnek annak érdekében, hogy az állampolgárok egyértelmű választ adhassanak.

A bizottság elutasította azt a javaslatot, hogy a népszavazást és az elnökválasztást egy időpontban tartsák meg. Egyetértett viszont azzal, hogy az állampolgári kezdeményezésre kiírandó népszavazást az SZDSZ négy kérdésben november 26-án, a Magyar Köztársaság címeréről a kormány kezdeményezésére kiírandó népszavazást, valamint a köztársaságielnök-választást egy időpontban, 1990. január 7-én tartsák meg.

Az esetleges második elnökválasztási forduló időpontjával január 14-e megjelölését támogatja.

A parlament úgy döntött: az állampolgári kezdeményezésű népszavazást november 26-án, a címer kiválasztására vonatkozó népszavazást és a köztársaságielnök-választást 1990. január 7-én kell megtartani. A köztársaságielnök-választás esetleges második fordulójának időpontjaként január 14-et jelölte meg. A bős-nagymarosi vízlépcsősorrendszer sorának alakulásáról, a nagyberuházás nemzetközi jogi, ökológiai, műszaki hatásait feltáró vizsgálatok eredményeiről szóló beszámoló Németh Miklós miniszterelnök terjesztette a parlament elé.

Már este nyolc óra volt, amikor a képviselők nagy többséggel elfogadták a nagymarosi munkálatok felfüggesztése alatt végzett hazai és nemzetközi jogi, gazdasági, ökológiai, műszaki következményeket feltáró vizsgálatokról szóló minisztertanácsi beszámolót. Az Országgyűlés arra hívta fel a kormányt, hogy tevékenységét jövőben is az ökológiai szemlélet, a tudományos megalapozottság és a nemzeti érdek képviselőinek elsődlegessége hassa át. Felhatalmazták a Minisztertanácsot az 1977-es államközi szerződés módosításának kezdeményezésére. Az Országgyűlés egyetértőleg tudomásul vette, hogy a kormány a Duna országhatártól Nagymarosig terjedő szakaszára komplex regionális fejlesztési koncepciót és rendezési tervet dolgoz ki.

Ezzel a parlament októberi ülészaka befejezte munkáját.

Négyen ellene

Az Országgyűlés elsőpró többséggel fogadta el Glatz Ferenc művelődési miniszter Bánffy György képviselő interpellációjára adott választát. Négyen azonban — Balogh László (Pest megye), Devcsics Miklós (Nógrád megye), Puja Frigyes (Békés megye) és dr. Szabó Kálmán (Budapest) — nem mel voksolt. De miről is volt szó?

Bánffy képviselő a Magyarországon működő nemzetiségi iskolákban folyó anyanyelvi oktatás tárgyában interpellált az illetékes tárca miniszteréhez, felemlítve az azokban folyó tanítás nem ritkán lehetetlen feltételeit. Glatz Ferenc elismerte az észrevételek jogosságát, majd kifejtette, az elmúlt negyven év kisebbségi politikájának teljes átgondolására van szükség ahhoz, hogy megfelelő módon rendeződjen a nemzetiségi oktatást kérdése. A kisebbségi anyanyelvi oktatás minden magyar állampolgárnak jár. Végül az Országgyűlés és Békesi László segítségét kérve kijelentette: a Pénzügyminisztériumból ígéretet kapott arra, hogy a hazai kisebbségek iskoláztatásának megoldására juttatnak a szétosztandó pártvagyonból.

Es most lássuk a kérdésben a „négyek” véleményét. Pontosabban, az érintettek közül csak három képviselő választát tudjuk közreadni, ugyanis Balogh László álláspontját sajnos nem állt módunkban kikérni.

Devcsics Miklós: — Én pontosan körülhatárolt választ vártam. Nemzetiségi területről jöttem, és kíváncsi lennék arra, hogy végző soron Glatz Ferencnek, mint miniszternek most milyen konkrét elképzelései vannak.

— Ha többről nem is, de egy elképzelésről mindenféleképpen tudomást szerezhetett. A pártvagyonból a nem-

zetiségi oktatásra fordított részre gondolunk.

— Én ezt nem hallottam. De nekem nem is a pártvagyon járt az eszemben, hanem, hogy milyen nehéz az ügyben megoldást találni. Például — még mint tanácselnök — nem sikerült dűlőre vinnem a szlovák fél által kezdeményezett tanácsserét. Végül még egy észrevétel: közgazdászként szeretem a rövid, tömör, szakszerű és világos válaszokat. És az érvekkel alátámasztott „nem”-et inkább elfogadom, mint a homályos távlatokban „igen”-t.

Puja Frigyes: — Az idő rövidsége nem teszi lehetővé a miniszter által felvázolt megoldást. Egyébként is, inkább szónoki eszközökkel él, mint tárgyyszerű javaslatokkal.

— Az MSZMP ideiglenes ügyvivő testülete elnökeként miként értékeli a legutóbbi 30 néhány év nemzetiségi politikáját?

— Az MSZMP alábecsülte a nemzetiségek szerepét, mert sokáig abban a hitben volt, hogy „nemzetközivé lesz a világ.”

Dr. Szabó Kálmán: — Véleményem szerint a magyar iskolarendszert komplex kérdésként kell kezelni. Mindemellett tudtam, hogy a többség elfogadja majd a miniszteri választ. Egyébként én is hasonló állásponton vagyok, csak a megoldás módjával nem értek egyet. A költségvetést amikor tárgyaljuk, akkor a kritikus témáknál meg kell néznünk, melyiknek van prioritása. Mert lehet, ennél lesz akár három fontosabb is, de mi van akkor, ha nincs ezek megoldására anyagi forrás.

— És a sokat emlegetett pártvagyont?

— Nézzé, a miniszter hivatkozhat erre, de ő már lehet, hogy nem lesz miniszter, mire a pártvagyon felosztására sor kerül.

(t. hátori)

Mit is mondott?

A reggeli újságok többsége részletesen közli az Országgyűlés előző napi eseményeit. Így pontosan(?) nyomon követhető, ki és mit mondott az ülésteremben. Azért a kérdőjel, mert ettől a megállapítástól azért akadnak eltérések. A Hazafias Néppárt és a Minisztertanács lapja például a népszavazásról és a népi kezdeményezésről szóló törvény módosításával foglalkozó törvényjavaslat tárgyalása kapcsán így idézi dr. Király Ferenc Szolnok megyei képviselőt: „Besétáltunk egy alkotmányos csapdába, amit egy kicsiny, erőszakos csoport állított nekünk”. (Tudniillik az SZDSZ.) A továbbiakban kiderül az is, hogy egy politikailag zajos, de a nép létszámához képest törpe képződményről van szó. A kétségkívül körültekintően szerkesztett szocialista napilap (ki tudja, mi okból) már másképp citálja Király doktort. Lássuk csak! „Besétáltunk egy alkotmányos csapdába, amit egy kicsit erőszakos csoport állított nekünk”. Majd hozzáteszi, hogy mi csoda trombitazengés lenne, ha egy ilyen drága kerti ünnepséget az MSZMP kezdeményezett volna. (Egy bizonyos, az említett hangszert ő már teli tüdőből fújja.) Mindössze egyetlen betűnyi az eltérés. De a tartalomban jóval több. Csak egy megjegyzést fűzök hozzá, tehát a hangsúly a kicsiny, illetve a kicsit szavakon van. (t. hátori)

Szűrös Mátyás és a pártok

Szűrös Mátyás ideiglenes köztársasági elnök kedden az Országház Munkácsy-termében a Magyar Köztársaság kiküldtása alkalmából találkozott a különböző pártok és szervezetek képviselőivel. A rövid baráti megbeszélésen részt vett egyebek között a Magyar Demokrata Fórum, a Független Kisgazdapárt, a Kereszténydemokrata Néppárt, a Magyarországi Szociáldemokrata párt, a Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság, a Fiatal Demokraták Szövetsége, a Szabad Demokraták Szövetsége, a Magyar Néppárt, valamint a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligájának vezetője. Képviseltette magát a Hazafias Néppárt és számos más szervezet képviselője.

Szűrös Mátyás bevezetőjében utalt arra, hogy az ország nehéz helyzete szükségessé teszi az együttgondolkodást. Elengedhetetlen a különböző pártok és szervezetek együttműködése, demokráciára és humanizmusra van szükség ahhoz, hogy mihamarabb kilábaljon az ország a jelenlegi válságból. Ez a találkozó jó alkalom arra, hogy a pártok és szervezetek vezetői megismerjék egymást, és a különböző nézeteket egyeztessék, s ahol lehetséges, közösen lépjen fel az ország, a nemzet érdekében.

Szűrös Mátyás ezután kérte a jelenlévőket, hogy támogassák az Országgyűlést, a kormányt és az ideiglenes köztársasági elnök munkáját. Ezután arról szólt, hogy a magyar változásokra kedvezően hat a nemzetközi légkör, s ez mind Nyugat-, mind Kelet-Európában tapasztalható. A magyar társadalom és gazdaság megreformálását magunknak kell véghezvinnünk. Mindehhez nagy türelem, megértés szükséges, s ehhez kérte Szűrös Mátyás a jelenlévő különböző pártok és szervezetek támogatását.

Nyílt levél

Paskai bíboroshoz

Eminenciás Bíboros-Érsek Úr!

Vártam. Vártam Önt október 23-án. Vártam, hogy köszönti a köztársaságot, az ünneplő katolikusokat, hogy körlevélben ad irányt híveinek a jövőre nézve. Vártam, hogy második elődje 56-os fellépését ma hivatalosan is elismeri. Vártam, hogy csatlakozik a november 3-án elmondott rádióbeszédhez. Vártam, hogy egyházunkban valami változzék e napon.

Vártam, hogy azok a békepapok kiállnak a nép és paptársai elé, kik tanúvallomásukkal juttattak börtönbe embereket, koncepció perekben. Vártam, hogy helyettük Ön mondja el a „Confiteort”.

Nemrégiben asztalhoz ült eminenciád, mert meghívta Nyers Rezső, az akkor még az MSZMP elnöki posztját betöltő politikus. Ön tárgyal. Október huszonharmadikán nem hívta meg senki Önt, de elvárta 6 millió keresztény, elvárta volna minden magyar Esztergom mai érsekét, intelmeit.

Felmerült bennem az aggodalom. Csak nem valami betegség akadályozta meg eminenciádat egy körlevél megírásában? Csak nem egy számunkra ismeretlen fenyegetés riasztotta el Magyarországot primását attól, hogy népével, egyházáért is sokat szenvedett népével ünnepeljen? Csak nem a Vatikán tiltotta meg Önnek azt, hogy Mindszenty Józsefet e napon Ön nyilvánosan elismerje?... Ma már nemcsak a körlevelet várom, mely megáldja a népet egykori, ma is vérző sebeiben, de várok egy pár szót atekintetben is, miért nem jött közénk ünnepelni, gyászolni, reményt adni. Reményt, az idemenekült erdélyi magyaroknak, reményt a világ katolikusainak, reményt Krisztusban... Ön helyett, Istenben egyként hallgattuk Raj Tamás rabbit. Hallgattuk Dávid és Góliát harcáról szóló beszédét. Közben Miatyánkot mondtunk...

Mi folytatjuk a munkát egy szabad ország, egy szabad nép, egy szabad egyház megteremtése érdekében. És imádkozunk az áldozatokért, — Önért...

Stoffán György

Felsőoktatási érdekképviselet

Az elkövetkező hetekben számos kormány- és miniszteriális szintű döntésre kerül sor, amelyek már a következő évtől évtizedekre előre meghatározhatják a felsőoktatás, a hallgató és oktatók feltételrendszerét. Ezért meghívunk benneteket megbeszélésünkre november 11—12-re Sződligetre, ahol egy lehetséges közös álláspontot, illetve közös fellépést vitatunk meg, valamint instrukciókat adhatnánk azoknak, akik készek képviselni érdekeinket e fórumokon. Elengedhetetlenül fontosnak tartjuk mindazon erőik összefogását, amelyek felelősséggel és tenniakarással viseltetnek a felsőoktatás ügyei iránt. Mindezek alapján a következő témákat javasoljuk megbeszélésre:

1. A felsőoktatást érintő reformkonceptió, különös tekintettel az intézményi autonómia, a belső demokrácia, a hallgatói jogok megvédése, a KISZ-jogosítványok megszerzése, a felsőoktatás anyagi helyzete.

2. A hallgatói érdekek intézményesített és erőteljes kifejezése érdekében a hallgatói önkormányzatok megerősítésének, illetve országos együttműködésének, egy alanyi hallgatói érdekeket védő igazi diákszövetség létrehozásának lehetőségei.

További információk az OFÉSZ adminisztrációján (telefon: 118-0966/326), illetve levélben az OFÉSZ ELTE BTK hallgatói irodáján (1053 Budapest, Pesti Barnabás u. 1.) kérhető.

Egy információ kapcsán

Már-már könnyelábadt szemmel olvastam a minap, az Esti Hírlap telexoldalán megjelent szakszervezeti híryanagot, melyben újabb kedvezményes árusításról, csizma és hótáposó közterületi vásárárcióról ad információt. Olvasom, s közben dohogok. Újabb bizonyíték a rólunk történő szakadatlan gondoskodásról, s mi hálátlanok, ezt a szakszervezetet szidjuk évek óta. Lám, ők bizony szívükön viselik a kisnyugdíjasaink sorsát. Igaz, hogy a bevezetőben nagyvonalúan említett, s állítólag általuk kezdeményezett, s ez idáig nagy sikerűnek minősített zöldség-gyümölcsárúsítási akciót mintha nem ők, hanem az MDF kezdeményezte volna még a nyár derekán, de se baj, mindegy, hogy kié az érdem, a lényeg a megtapasztalt eredmény. Mert hát az ötlet az utcán hever. Mindegy, hogy ki vesztette el, s kié. Csak fel kell venni, fényesre törölni, nevünket adni, s miénk a siker. S az újabb, a fentiekben említett akció meg már egy újabb győzelem. Ehhez csak gratulálhatunk. S ezek után bizakodva s fénylő szemmel nézhetünk a szebb, boldogabb jövőnk felé, hisz gondoskodnak rólunk. Valószínű, hogy a sikersorozat folytatódik majd, így számíthatunk kedvezményes téli kombiné, kalap és sál, valamint akármilyen vásárárcióra. Ezzel egycsapásra két legyet is üthetnek. A kereskedelemnek csökken az eladatlan raktárkészlete, s mi, kispénzesek is gyarapodhatunk. Ha mással nem, hát egy újabb illúzióval. A mindenről és mindenkiről gondoskodó, az elesettekért tenni kívánó szakszervezetek működéséről. Valóban ez is valami. De azért valamit továbbra sem értek. Nem lehetne ezt az egész hajcihót egy kissé kevesebb füsttel, s több, hitelesebb tartalommal, igazi valószínűsítéssel helyettesíteni? Mert úgy gondolom, hogy hócipőt a cipőboltból, ruhát a ruhaboltból stb... stb... stb. Ugye így is érthető? Ehhez pedig csak a szükséges információadás és kereskedői felismerés szükségeltetik. Mindannyiunk hasznára.

Varga Gábor

A JÓLÉT —

LÉTBIZTONSÁG

A pártok és szervezetek programjainak dömping-áradatában, szavak és fogalmak inflálódo tengerében próbál eligazodni, kapaszkodókat találni az állampolgár. Erdekli a távoli jövő, a társadalom formálódo politikai arculata, de igazán a ma és holnap anyagi létének kérdései foglalkoztatják.

— *A Magyarországi Szociáldemokrata Párt milyen gazdasági programot ígér tagjainak, választóinak? — kérdezem dr. Tóth Alpártól, az MSZDP országos pártvezetőségének tagjától.*

— Az MSZDP jóléti társadalmat akar, azon fáradozik, hogy Magyarország felzárkózzék az európai fejlődés fő vonalához, a tulajdonviszonyok radikális reformjára száll síkra. Olyan vegyesgazdaságot szorgalmaz, amely a vállalkozás szabadságán és a piac elsődlegességén alapul; erősíteni kívánja a dolgozók tulajdonosi szemléletét, megállítani a lakosság elszegényedését társadalmi szolidaritással és szociális demokráciával. Támogatja, hogy a dolgozók a vállalat döntéseibe választott képviselőik útján szólhassanak bele.

A különböző tulajdonformákban esélyegyenlőséget biztosít, vagyis nem a termelésben, hanem az elosztásban érvényesíti szociális célkitűzéseit. A piac tökéletlenségeinek kiküszöbölését és a szociális biztonság megteremtését az állam feladatának, egyben kötelességének tartja. A jóléti állam keretei között szerveződo piacgazdaság alapcélja a tőke és a munka érdekeinek hatékony egyeztetése.

A szociáldemokrácia alapvetőnek tartja a szociális biztonságot, és vallja, hogy a piacosítást nem a szociálpolitikában kell végrehajtani. Az MSZDP tehát hangsúlyozottan az államilag garantált újraelosztó szociálpolitika pártja, amely a szociális biztonságot garantáló jóléti államban látja ennek az igen fontos kérdés megoldásának létetemesét, az állami és helyi közigazgatási (önkormányzati) szervek szociálpolitikai felelősségét.

A jelenlegi átmeneti helyzetben is a szociáldemokráciának konkrét és konstruktív elképzeléseket kell a szociálpolitikában kialakítani. Nyomást kell gyakorolnia a vezetésre, hogy az ifjúság, az idősebb korosztályok s általában az egészségügy legsúlyosabb problémái csökkenjenek, illetve megoldódjanak.

— *Magyarországon százezrek élnek a létminimum alatti és milliók néznek farkasszemet az elszegényedés rémével. A jóléti társadalom az MSZDP pártprogramjának része, ám ez a fogalom sokáig a tabuk világába tartozott. Nem gondolja, hogy erről beszélni ma, talán irritáló?*

— Sok igazság húzódik meg a kérdés mögött. A jóléti állam vagy társadalom sokakban talán a millió-

mosok, a nagyon gazdagok életformájának képzetét kelti. Ennél kevesebbről, de még mindig nagyon sokról: a szociális biztonságot garantáló létről, a tisztességes polgári jóléttel járó életforma biztosításáról van szó. A jólét szinonimája tehát a létbiztonság. Pártunk a munka, a munkavállalók, a magántulajdonnal nem rendelkezők, vagyis a többség pártja, mely ugyanakkor elismeri a vállalkozás szabadságát, a tulajdonhoz való jogot. Ezt a perspektívát adja. Amit akarunk tehát, olyan távlati cél, mely a magyar sajátosságokhoz igazodó, nyugat-európai típusú gazdasági-politikai rendszeren belül a vegyes gazdaság és a jóléti állam azon modellje, melynek elvi alapja a szociáldemokrata pártoknak a hatvanas évekre kialakult programja és gyakorlata, ezeknek a kilencvenes évek új realitásaihoz való alkalmazása.

— *A kilencvenes évek realitása mindenekelőtt a maga nemében egyedülálló magyar kísérlet gazdasági problémáink megoldását feltételezi.*

— Ma Magyarországon magát a piacgazdaságot kell megteremteni, a civiltársadalmat kell kiépíteni, vagyis a „klasszikus” polgárosodás emé velejárait új életre kelteni. Működőképes piac, valódi tulajdonosokkal: a fel-

emelkedés sine qua non-ja. Egyidejűleg kell piacot és erős magánszektort magában foglaló vegyes gazdaságot teremteni, különös gonddal ügyelve arra, nehogy — mint arra közgazdászok rámutattak — egy, a társadalom egészére kellő előkészület nélkül „rászabadított” szabad piac magát a társadalmat önmaga alá temetve, saját működőképességét is illuzórikussá tegye.

Az MSZDP a tulajdon társadalmasításának a pártján áll, ugyanakkor elismeri a vállalkozás szabadságát, a tulajdonhoz való jogot, vállalkozásbarát gazdasági környezetet akar, különösen támogatja a magánjellegű kis- és középvüzetek létrehozását. Európai, világgpiaci felzárkózásunk illúzió, ha nem állítjuk meg nemzetünk teljes elszegényedéseinek folyamatát. Teljesen világos, hogy saját erőből nem tudunk sem a XX. században, sem azon túl kilábalni a gazdasági válságból. Ez is arra int: jobban óvjuk nemzeti vagyunkat, értéken alul semmiképpen ne adjuk külföldi tulajdonba vállalatunkat.

— *Van-e a pártnak már konzisztens gazdaságpolitikai koncepciója, amelyet megosztott a nyilvánossággal?*

— Különböző alternatívák, változatok vannak. Ennek jóváhagyására és véglegesítésére a novemberi kongresszuson kerül sor, majd azt követően nyilvánosságra hozatalukra.

(MTI—Press)
Pataki Miklós

Halottak napján a kegyeletsértésekről

A MAGYAR HONVÉDSÉG HŐSI HALOTTAI ÉS A NÉPHADSEREG VIRÁGAI

— interjú Kárpáti Ferenc vezérezredes, honvédelmi miniszterrel —

— *Vezérezredes Úr! Társadalmunk érdeklődése egyre erőteljesebben fordul az eddig elhanyagolt kegyeleti kérdések felé. Az embereknek elégük lett a hivatalos politika rangjára emelt kegyeletsértésből. Elestett honvédeink jelentős hányada sem kapta meg a jelképes végtisztességet sem. Ezért is határozta el egy csoport székesfehérvári ember, hogy felkeresi az egykori keleti hadszínteret. Akadtak hivatalok, amelyek ezt megakadályozták. Nem érzik-e ezek után a hadsereg úgy, hogy neki is van kegyeleti kötelessége a parancsra hadba vonult és ott életét adó egykori honvédek emlékével és földi maradványaival szemben?*

— Kérem, nagyon komolyan foglalkozunk ezzel a dologgal. Olyannyira, hogy meg is hirdettük; a Hadtörténelmi Intézet a két világháború áldozatainak adatait — amelyeknek egyáltalán birtokában van — a rendelkezésére bocsátja valamennyi községnek, városnak, hogy megfelelő emléket állíthassanak. Kérjük továbbá az adatok kiegészítését is mindenkitől, aki segíteni tud.

— *Azok a magyar honvédek, akik külföldön — például a Szovjetunióban — vannak eltemetve, azok valamilyen értelemben a néphadsereg kegyeleti „kompetenciájába” tartoznak-e?*

— Tudok én is róla, hogy Fehérváron kezdeményezték tisztességes hazafikt, hogy külön vonatokat szerveznek, és föl-kutatják a névtelen sírokat, megemlékez-

nek. Megmondom őszintén, magam is foglalkoztam a kérdéssel. Ezeknek a magyar katonáknak a döntő többségét a régi rendszer hajtotta ki a vágóhídra. Ők áldozatok, megérdemlik a magyar nép részéről, hogy tisztességgel foglalkozzunk velük. Másrészt, mert front volt arra, szanaszét vannak eltemetve. Eddig nem foglalkoztak velük, most örvendetes, tisztességes dolog a törődés. Így közelítjük meg ezt.

— *Am ahol mégis együtt vannak, ahol ismertek a Szovjetunióban sírjaik, ott a Magyar Néphadsereg is el fogja egyszer helyezni a maga koszorúját?*

— Én úgy tudom, kérem, hogy még maga a szovjet kormány is hozzájárult a tervezett megemlékezéshez. Pontosan nem tudom, hogyan áll most a dolog. Magától értetődik egyébként, hogy éppen a hadseregnek kell ezzel foglalkoznia. Ezek ártatlan emberek voltak.

— *Tehát elképzelhető, hogy egyszer a hadsereg kegyeleti bizottsága is leteszi a maga virágait, s éppen a hadsereg nevében?*

— Természetesen igen. Sőt, üdvözlendőnek tartanám...

— *Tavaly, halottak napján, a budapesti Margit híd melletti Przemysl-emlékszobornál — amely az I. világháború egyik legvéresebb csatájában hősi halált halt magyar katonák emléke előtt tiszteleg — csupán egy kis létszámú politikai mozgalom helyezte el virágokat. Elképzelhető*

vajon, hogy eljön az a nap, amikor az ország világháborús emlékműveit a hadsereg — a hősi halottak frontra küldőjének jogutódja — szintén meg fogja koszorúzni?

— Nézze, nagyon sok ilyen szobor, emlékmű van Magyarországon fölállítva. Hadd mondjam meg, hogy a hadseregnek kezdeményező szerepe volt az október 6-i fővárosi koszorúzásban. Ez így méltó dolog volt. Persze, október hatodika minden magyar ember szívébe mélyen belevésődött. Ám a többi emléknapot is végig kell gondolnunk, a többi ügyet is. Tisztességgel, emberséggel kell megemlékeznünk mindazokról, akik ezért a népért, ezért a hazáért ártatlanul adták az életüket.

— *Vagy éppen hősi halált haltak...*

— Igen.

— *Elképzelhető tehát, hogy egyszer majd a hadsereg virágait sem kell egy-egy emléknapon nélkülöznünk a világháborús emlékszobrainknak?*

— Én úgy tudom, hogy a magyar lakosság eddig sem ment el csak úgy mellettük... Mindenhol lehet látni rajtuk virágokat.

— *Igen, de ugyanezenek a napokon a temetőben mindig láthatóak voltak a néphadsereg, hogy úgy mondjuk hivatalos koszorú, amelyeket az ötvenhatban, a népkézzel szemben álló oldalon elesettek sírjain helyeztél el. Nyilvánvalóvá lett ettől, hogy a hadseregnek van egy „hivatalos”, fölvállalt kegyeleti aktusa is, amely*

bizony különbözik a lakosság jóérzésből letett virágaitól...

— Én nem akarok most belemenni a világháború kérdésébe. Ugyanakkor megkülönböztetném az ártatlanul elesett embereket, az áldozatokat azoktól, akik belehajtották a magyar népet abba a háborúba. Tulajdonképpen ez egy igazságtalan háború volt. Rendkívül súlyos következményei voltak a mai hazánkra, a mi népünkre. Májig ható következmények ezek. Mindezt nem mi teremtettük. Sajnos, az akkori uralgó osztály teremtette ezt meg.

— *Engedje meg, kérem, hogy had tegyem fel az utolsó, katonai kegyeletre vonatkozó kérdésem. Maléter Pál vezérőrnagy sírja, az Ön mártírhalált halt hivatali elődjének sírja. A Honvédelmi Minisztérium az ő emlékét vajon a saját „körletébe” tartozó kegyeleti kérdésnek tekinti-e?*

— Kérem szépen, ebben az évben napirendre kerültek ismert módon ezek a kérdések. Napirendre kerültek, politikai, kormányzati és parlamenti szinten egyaránt. Én az egész kérdést úgy látom, s megmondom ezt Önnek, hogy meggyőződésem szerint az lenne a magyar nép érdeke, hogy megbékélés teremtsék ezekben az ügyekben a nép körében, hogy mindez ne maradjon meg görcsként az életünkben, hogy a holnapunkkal jobban tudjunk szembenézni. Ezt tudom Önnek a kérdésére válaszolni...

Kolozsi Béla

Impozáns jelenség volt a hófehér hajú, ósz bajuszú exfőszerkesztő, s ahogy mondani szokták, „jó szöveg”, amit előadott a pulpituson arról, hogy negyven év pártbizottságainak járt most le a mandátuma. Nem is csodálom, hogy Györfy Árpád kollégámat is megtévesztette, aki lapunk pénteki számában úgy mutatta be őt, mint pozitív figurát. Csaba Imre, miután negyven éven át abból élt, hogy „kommunista ellenálló” volt (amin régi pápai ismerősei kételkedve mosolyogtak), most a legjobb úton van afelé, hogy bebizonyítsa: a kommunista diktatúra alatt is ellenálló volt...

„Magam is tévedtem, félre is vezettek” — vallja be jól olajozott kommunista önkritikával, ám nyilatkozatából az is kiderül, hogy hősünk sem bőrért, sem állásáért nem féltette. „Inkább attól félttem — mondja —, hogy olyan kerül a helyemre, aki még annyira sem tudja megvédeni a munkatársait, ahogy én.”

Nos, ez az, amit nehéz elképzelni. Hiszen már főszerkesztői országlásának „fénykorában” is legendás volt az a névsor, amit az általa kirúgott, bizonyítottan tehetséges újságírók neveiből lehetett összeállítani.

A Veszprémből annak idején távozni kényszerülők közül ma többen jónevű írók, tekintélyes főszerkesztők, elismert riporterek. Névsor írásától azért tartózkodnék, mert hosszú lenne... Meg aztán, némelyik esetet bizonyítani is nehéz volna,

Ellenálló

hiszen formailag — a korszak „emberséges” rutin eljárása szerint — többnyire „saját kérésükre” távoztak az illetők.

Csaba Imre azonban elkövette azt a hibát, hogy korábban — még augusztusban — konkrét eseteket is cáfolt. Egy Veszprém megyei független hetilap, a Rege egyik cikkére adott választ, jellemző módon nem a kis példányszámú hetilapban, hanem a megyei pártbizottság napilapjában, a korábban általa főszerkesztett Naplóban. Válaszában határozottan állította, hogy a Rege által közölt olvasói levéllel ellentétben az abban név szerint megemlített és tehetségesnek aposztrofált két újságíró ő nem rúgta ki a Naplótól.

Nos, bizonyára lenne mondanivalója az ügyben volt kollégámnak és barátomnak, Györi Varga Györgynek is. Elmondhatná, hogy ugyan miért kezdett új házasként heti ingázó életmódot folytatni Szekszárd és Veszprém között ahelyett, hogy első újságírói munkahelyétől, a Naplótól jelentkezett volna a MUOSZ-iskolára, ha nem kényszerűségből. Ám Györi Varga György a közelmúltban, negyven éves korában elhunyt. Második szívinfarktusára vitte el. Korai halálában nagy része volt a Csaba Imre-hez hasonló túl óvatos, felfelé nyaló, lefelé taposó fő- és alszerkesztőkkel vívott szel-malomharcainak.

Jómagam viszont — talán szívósabb vagyok, talán csak két évvel fiatalabb —

vagy

„másként emlékező”?

még itt vagyok. Meg is próbáltam tanúként jelentkezni már a veszprémi Naplónál is, próbálkozásomat azonban a nem kevésbé óvatos jelenlegi főszerkesztő elhárította. Akkor annyiban hagytam az ügyet, legyintve rá egy nagyot és keserűt. Most azonban, mielőtt Csaba Imre felállítaná saját szobrát és újabb ellenállói legendája kiterjedélyesedne, szeretném, ha tények is napvilágra kerülnének az ügyben.

Tény az, hogy Csaba elvtárs — nekem ugyan nem elvtársam, csak megszoktam a nevéhez tapadó állandó jelzővel emlegetni — engem valóban nem rúgott ki a Naplótól, ugyanis a lábát nem használta eltávolításához. (Fizikailag ez nem is lett volna számára ajánlatos...)

Ellenben, miután visszatért a megyei pártbizottságról, ahová behívták, mert a forradalmi ifjúsági napokról a Naplóba megírt értékelésem nem egyezett a hivatalos értékeléssel, ő is behívott engem. Sajnálkozva közölte, hogy nagyot tévedtem, amikor engem újságíró iskolára javasolt, s

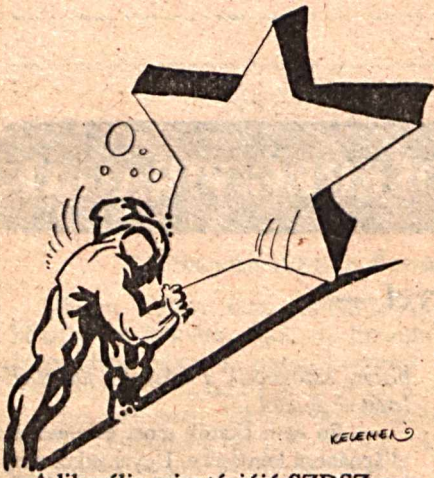
amikor két éven át többnyire elismerően nyilatkozott munkásságomról. Most már látja, hogy én nem vagyok alkalmas az újságírói pályára. Tehát, summa-summárum, Csaba Imre nemcsak a Naplótól tanácsolt el annak idején, de még a pályától is... Valahogy mégis itragadtam, pedig eltelt közben másfél évtized.

Igaz, a megyei lap helyett üzemi lapoknál kényszerültem éveken át dolgozni — így tanúsíthatom azt is, hogy Csaba Imre nem kiemelkedő szakmai tudása révén lehetett negyedszázadon át főszerkesztő Veszprémben. Amikor ugyanis — valószínűleg „szerény” nyugdíját kiegészítendő — üzemi-lap-szerkesztést vállalt, jómagam is nemegyszer lehettem tanúja annak, hogy közös tördelőszerkesztőnk irodájában hogyan szerencsétlenkedik a szerkesztői és nyomdai munka alapelemeiben is tökéletes járatlanságot eláruló exfőszerkesztő.

Manapság sokan emlékeznek másként. Mondhatni, a volt „másként gondolkodók” mellé igyekeznek felzárkózni a „másként emlékezők”. Jobb azonban, ha megmaradnak annál, hogy ők már akkor sem úgy gondolták, mint ahogy cselekedtek, mintha megpróbálnak úgy emlékezni, mintha nem is cselekedtek volna úgy... Persze, meg lehet próbálni, hátha sikerül. Manapság minden megtörténhet. Még az az újságíró is előkerülhet, akit Csaba Imre parancsra sem volt hajlandó kirúgni. Bár ez azért, őszintén szólva, meglepne...

Láng György Géza

Népi részvénytársaság és a liberalizmus

A liberális orientációjú SZDSZ, valamint a liberális és radikális FIDESZ elutasítja a kapitalizmusba való átmenet egy lehetséges útját a népi részvényes alternatívát. Az eredeti népi részvényes alternatíva azt ajánlja, hogy az állami tulajdonú tőkét osszuk szét az állampolgárok között egyenlő arányban, fokozatosan mintegy 12–15 év alatt. A földosztástól eltérően tehát itt nem a természetes, üzleti eszközöket, javakat osztanánk szét, hanem a magántulajdonjogot biztosító értékpapírok kerülnének az állampolgárok kezébe. A konkrét technikát illetően pedig nem véletlenszerű részvényosztásról lenne szó, hanem az állampolgárok pénzként funkcionáló speciális — mondjuk — népi értékpapírt kapnának, amelyekért közvetlenül megvásárolhatók a részvénytársaságok átalakított állami vállalatok valódi részvényei. Az első évben szétosztásra kerülne 100 milliárd Ft értékű közhatalom (állami tulajdonú tőke). Eszerint minden magyar állampolgár 10 ezer forint népi értékpapírt kapna. Egyidejűleg részvénytársasággá alakítanak kb. 10 milliárd Ft vagyonnal rendelkező, mintegy 220–250 vállalatot.

A megteremtett kínálat és kereslet egyensúlyban van. Az állampolgárok egy része vállalva a nagyobb kockázatot, maga dönti el, hogy melyik részvénytársasággá alakított vállalat részvényeit vásárolja meg. De eközben magánalapon befektető társaságok, vagyonkezelők alakulnak, amelyek gyűjtik a népi értékpapírokat, azokból vállalatokat vásárolnak fel és átlagos osztalékot fizetnek a népi értékpapír tulajdonosoknak. A népi értékpapírok szabadon forgalmazhatóak. (Részletes leírást lásd: a FIGYELŐ 1988. november 10., 1989. június 28., 1989. szeptember 14. számaiban.)

E rövid írásban nem a népi részvényes gazdaság gyakorlati kérdéseivel foglalkozom, hanem az elméleti összefüggésekre kívánok rávilágítani. A népi részvényes alternatíva mint az állami szocializmusból a kapitalizmusba való átmenet egyik alternatívája, de nem önálló társadalmi-gazdasági formáció. A népi részvénygazdaság modellje öt alapvető értéken alapszik.

A magántulajdon elsődlegessége

Tényleges piacgazdaság kizárólag magángazdaságban lehetséges. A népi részvényes alternatíva szerint az állami vagy a közösségi tulajdon nem hatékony és versenyképtelen, ezért a le-

hető leggyorsabban a jelenlegi alanytalan tulajdonosi rendszert fel kell számolni. A tőke alanya: mindenekelőtt magánszemély lehet. A népi részvényes alternatíva kizárólag olyan intézményi befektetőt, vagyonkezelőt tart elfogadhatónak, amely alulról építkezik, vagyis az állampolgári befektetőktől függenek ezen intézmények. Eszerint rossz megoldásnak tartja az állami tőke olyan szétosztását, amelynek kedvezményezettjei államilag szervezett intézmények vagy városi, községi tanácsok.

A magántulajdon liberális érték

Az állami tulajdonú tőke szétosztása az állampolgárok között az állampolgári egyenlőség elve alapján történik. A népi részvényes alternatíva szerint elfogadhatatlan, hogy a szétosztásnál bizonyos társadalmi rétegek, csoportok preferáltak legyenek, akár generációs alapon, akár társadalomgazdasági pozíció mentén. Ugyanakkor az anyagi egyenlőség elve a tulajdonkonverzió után már nem kap prioritást, hanem a társadalmi demokrácia ügye. Az egyenlőség mint érték, egalitáriánus liberálisoknál és a szocialistáknál prioritás. (Szociológiai értelemben a szovjet típusú rendszerek nem szocialista, hanem kollektivistákommunista berendezkedés.)

A népi részvényes alternatíva

szerint az egyéni szabadság, az emberi jogok, vagyis a polgári jogegyenlőség tényleges érvényesüléséről csak akkor beszélhetünk, ha az egyének anyagi-tőkejavakkal is rendelkeznek. Ez azt jelenti, hogy az állami tőkéhez való hozzájutás esélyegyenlőségét, mint egyfajta azonos indulást biztosítani kell. Ez persze kizárólag a szétosztásra vonatkozik. A népi részvényes alternatíva a már meglévő vagyoni, tudásbeli egyenlőséget nem kezeli, de elutasítja társadalmi-gazdasági pozíció alapján történő privatizálást.

A népi részvényes alternatíva szabadelvű változata a már szétosztott tőkejavak területén teljes szabadságot biztosít. Ez azt jelenti, hogy az állampolgárok szabadon dönthetnek a magántulajdonukba került népi értékpapírokról, beleértve a készpénzért történő eladást. Az állampolgári tulajdonba került és a népi értékpapírban kifejezett tőkejavak szabad mozgása, vagyis az akadálymentes tőkeáramlás pedig a hatékony gazdálkodás alapja. A népi részvényes alternatíva itt is liberális értéket követ, hiszen az állampolgárokat felelős, racionális individuumként feltételezi, akik az állami tulajdonból rájuk eső részt szabadon felhasználhatják, beleértve a népi értékpapír névérték alatti készpénzért történő eladást is. Így a másodlagos piacon új típusú vagyoni egyenlőtlenség keletkezhet.

Antietatista jelleg

A népi részvényes alternatíva *antietatista* jellegű, hiszen az állami tőke túlnyomórészt magántulajdonba adja. A tulajdonkonvencióval párhuzamosan az állam szerepe nemcsak a tulajdonrészaránnyal csökken, hanem azáltal, hogy a tőkejövödelmek fokozatosan az állampolgárok kezébe kerülnek. A központi költségvetés jövedelemelvonása folyamatosan szűkül, az újraelosztás súlya lépésről-lépésre kisebb lesz. A tulajdonváltás megszerzése természetesen egy demokratikusan megválasztott végrehajtó hatalom feladata. Az antietatizmus szintén liberális érték.

Az elmélet radikalizmusa

A népi részvényes alternatíva *radikális* társadalmi-politikai irányzat, hiszen az államszocialista berendezkedés gyors meghaladását szolgálja. S nemcsak a politikai felépítmény átalakítását, hanem a gazdasági-tulajdonosi rendszer gyors és gyökeres változását eredményezi. Amíg a demokratikus politikai változások a politikai alávetettség megszüntetését szolgálják, addig a tulajdonosi rendszerváltás a gazdasági értelemben vett — szinte kizárólagos — bérmunkáshelyzet meghaladásának esélyét biztosítja. A népi részvényes alternatíva megvalósítása pedig fokozatosan felszámolja az állami tőke feletti rendelkezési jo-

got gyakorló hivatali bürokrata-technokrata rendet. Amikor a magántulajdonosi jogok az állampolgárok kezébe kerülnek, ezzel tulajdonosi felelősség a polgárokat illeti meg. Ennek következtében az egyének önállósága, döntési szabadsága, vállalkozói lehetősége nagy mértékben megnő. A szabad egyének döntéseikkel jól és rosszul járhatnak, a tulajdonosváltással párhuzamosan az egyének saját sorsuk alakulásáért egyre kevésbé hibáztathatják az államot.

Végül egy, a népi részvényes alternatívát ért bírálatra térek ki. A kritika félreértésen alapul, ugyanis az „ajándék” vagy „ingyen” juttatott értékpapír nem jelent igazi tulajdonlást. Szociológiai és közgazdasági értelemben azonban szó sincs erről, hiszen amikor az állam például lemond 100 milliárd Ft-nyi vagyonról az állampolgárok javára — 10%-os profitot feltételezve —, 10 milliárd Ft-nyi profitot elveszít, ezért 10 milliárd Ft-tal csökkenti az állampolgárokat érintő költségvetési kiadásokat is. Társadalmi döntéstől függetlenül lehet ez fogyasztói árkiegészítés csökkentése, kedvezményes kamatozású hitelek kamattámogatásának csökkentése, kulturális-oktatási vagy egészségügyi st. kiadáscsökkentés. Vagyis a tulajdonváltás közgazdasági értelemben „csere” alapján történik.

Diczházi Bertalan

(PR)OLIGARCHÁK, (P)ARISZTOKRATÁK

RÓZSASZÍN BARONESSZEK

Alapvető tévedés lenne azt hinni, hogy a fenti kategóriák megszemélyesítőit valahol a klasszikus kapitalizmus társadalmában kell keresnünk: itt élnek ők a népi demokráciában s részesei — sőt hasznélvezői mindannak, amit egy sajátosan „jóléti” párttársadalom a kiváltságosok rendjébe tartozó polgárai és azok hű vazallusai számára több évtizedes hangyaszorgalommal összehozott...

Közbevetőleg az igazság kedvéért szeretném kijelenteni, hogy a vörös tőkés kategóriájához tartozás a párttagság széles tömegeit illetően nem jellemző — ők többségükben csupán csak kézfeltartással szavaztak.

Most azonban, hogy az ország a történelem ellenére is belépett a negyedik köztársaság korszakába — a Demokrácia kötelez!

Egy, a marxizmus fügefalevelével takaródzó, de a valóságban a társadalmat egy elvtelen neofeudalizmusba döntő — a kizsákmányolásnak a modern nyugati világ előtt gondosan leplezett formáit alkalmazó — komprádor uralkodóosztály hatalmi bázisait radikálisan fel kell számolni!

A vagyontöbblet „szocialista” módszerei a közelmúltban egyre inkább proletarizáló „egyszerű emberek” szemében — akik ennek szenvedő alanyai — ismertek: ennél fogva gyűlöletesek és elfogadhatatlanok. Azonban mindazonáltal azzal is tisztában vannak, hogy ezek a rétegek mindenre képesek annak érdekében, hogy „pénzüket tisztára mossák”. Ha már egyszer úgyis kapitalisták, miért ne asszimilálódhatnak az összeurópai tőkés társadalomba?

Nos hát a magyar nép nagy többsége pártállásra tekintet nélkül ebben az igazából sarkalatos kérdésben fogja megmérni az ellenzékét.

Hargitai István

A háború a legeslegsörnyűbb dolog a világon, és ezt anélkül is tudnám, ha nem lettem volna tanúja annak, amint a minap a kajdaci katolikus pap a második világháborús emlékmű avatásakor kiáltja, szó szerint zokogva: Soha többé háborút!... Vélem, másokat is megindított a jelenet, nemcsak engem, aki tizenkét évvel születtem a front elvonulása után.

Szörnyű dolog a háború, de az esztelenségek tengerében is mindig akad néhány ember, aki megőrzi emberségét. Így voltak már 1864-ben is, akik *Genfben* tárgyalásztal mellett határozták el, hogy a körülményekhez képest emberségesen kell bánni a sebesült és beteg katonákkal, általában a hadifoglyokkal. Szomorú, hogy ezt *egyezményekbe* kellett önteni, egy történelmi pillanat után már semmivé enyésztek a sötét (?) középkor lovagiassági szabályai...

Ha jól tudom, az első genfi konvenció több is követte s ha szintén nem csalódom régóta van olyan pont is a határozatok között, amely kimondja: a védtelenül, ég és föld között kiszolgál-

Te is repülhetsz még...

Ne lőj az ejtőernyősre!

tatottan lebegő ejtőernyősre lőni nem szabad...

Most *ugorjunk* az időben. Napjaink társadalmi politikai változásai is kitermelték a maguk *ejtőernyőseit*. Ők is kiszolgáltatottak, védtelenek. Természetesen túlnyomó többségük vagy közvetlenül a történelmileg kompromittálódott MSZMP apparátusában tevékenykedett a legutóbbi időig, vagy valamely, a párthoz közel álló szervezet tagja volt s most a leépítések miatt került szabad listára.

Szó se róla, az elmúlt néhány évtizedet egycsapásra nem lehet meg nem történetíteni. Szinte mindenki kapásból tudna említeni eseteket, amelyek közül magva, hogy a *jó káder nem vész el, csak átalakul*. Eddig nem létezett igazgató-, vagy elnökhelyettesi állást kreálnak neki, újonnan grüндolt

kft igazgatója lesz, egyszerre a zsírosnál *zsírosabb* állásba kerül, nem egyszer kitérve másokat, látszólag rátermettebbeket, jó ha *csak kiemelt nyugdíj az osztályrésze*. Nem folytatom, mert éppen abba a bűnbe készülök esni, amitől mindenkit óva intenek: a könnyelmű általánosításba.

Valóban, ejtőernyősök röpködnek körülöttünk. Ez a kifejezés mára olyanira feltöltődött pejoratív felhanggal, hogy már-már a *nemzetrontó* szinonimája lehetne. Rásütik munkahelyet kereső párttitkárokra ugyanúgy, mint egyszerű adminisztrátorokra, akiknek egyetlen „bűnük”, hogy az elmúlt években *abban* a sárga (zöld, fehér...) házban volt a munkahelyük. Vajon igazságosak vagyunk-e akkor, ha csak úgy *leejtőernyősözzük* őket, mindannyiójukat egy kalap alá véve?

Van-e most értelme és itt van-e vajon az ideje (van-e egyáltalán valamikor is) a kollektív bosszú eme formájának?

Igen a *bosszú* csak kicsinyes lehet. Akár egyéni, akár tömeges változatban. Ezért — úgy érzem — egyetlen helyes magatartás az ejtőernyősökkel szemben — ha valóban nem kirívó, és az első pillantásra is vérlázító taktikázásról van szó — megvárni, amíg földet érnek. Földet érnek, összehajlítják — és esetleg elrejtik ernyőiket, ha ellénséges területen landoltak — és: dolgozni kezdenek. Előbb utóbb kiderül róluk *is* (mint mindannyiunkról), mit ér a munkájuk, hasznos tagjai tudnak-e lenni *ennek* a társadalomnak? Biztos vagyok benne, hogy többségük igen. S amelyikük nem, hát ő sem azért, mert nem alulról, hanem *felülről* jött. Hanem mert ő *is ember*. Ember, aki tele van vívódásokkal s talán éppen munka nélkül lévén, a jövő iránt érzett bizonytalansággal. És nem az ejtőernyő húzza a vállát, hanem esetleg a *bevásárlószatyor*...

— lékó —

Kongresszus előtti összegzés

Pártszakadás?

Képes lesz-e egységes fellépésre a belső harcoktól megtépázott tekintélyű Magyarországi Szociáldemokrata Párt? — e kérdés az MSZDP közelgő kongresszusa kapcsán merül fel. Mint dr. Petrasovits Anna, a párt ideológus elmondotta, mára már kialakult a párton belüli egység. Tulajdonképpen minden párttag megvoltak a maga belső vitái, de csak a szociáldemokráciáé zajlott nyilvánosan. Most ennek vége! Na nem a nyilvánosságnak, a vitáknak. Az úgynevezett történelmi számy (a régi szociáldemokraták) és a fiatalok meggyeztek: köztük tulajdonképpen nincs és soha nem is volt ellentét: mindkét csoport hasonló gondolkodású. Olyan társadalmi berendezkedést akarnak, mely az évszázados európai és magyar szociáldemokrata hagyományokra épül. Programjuk nem reformkommunista, hanem szociális és liberális. Ebből fakadtak a korábbi ellentétek, volt ugyanis a párton belül egy szűk csoport, mely reformkommunista elképzeléseket dédelgetett. Mivel a történelmi és a fiatalok a tagság kilencven százalékát maguk mögött tudhatják, a kongresszuson (vagy utána) kenyértörésre kerül a sor. A reformkommunisták kíválnak s valószínűleg új pártot alakítanak. Hogy kik ezek a bizonyos reformkommunista szociáldemokraták? Dr. Petrasovits Anna elsősorban Révész T. Mihályra, a párt jelenlegi elnökének fiára és Ruttner Györgyre, az „utazó diplomatára” gondolt, illetve a mögöttük álló csoportra. Kérdésként ezek kapcsán csupán az vetődik fel, hogy a történelmi számy egyik vezetője, a pártelnök Révész András, akinek személye viták felett áll, hogyan fogja megemészteni a „kis” Révész kirekesztődését.

A kongresszus nagy nyilvánosság előtt folyik majd, a legtöbb európai szociáldemokrata párt jelezte részvételt, sőt az illegálisan működő cseh szociáldemokraták is eljönnek. Az eseményre megérkezik Bölszöldi Andor is Stockholmból, aki negyvenkét éve él külföldön, onnan szolgálva a magyar szociáldemokrácia ügyét. O egyébként Kéthly Anna közvetlen munkatársa volt.

A szociáldemokraták kongresszusa előtt egy nappal ül össze Olaszországban a Szocialista Internacionálé. Az esemény aktualitását az adja, hogy a Magyar Szocialista

Párt kérte az Internacionáléba való felvételét, ahol az MSZDP már tagként szerepel. Az Internacionálé belső szabályai szerint, ha egy országból két „szocialista” párt kéri felvételét, akkor az előbb felvett párt (esetünkben a Magyar Szociáldemokrata Párt) hozzájárulása szükséges az utóbb jelentkező teljes jogú felvételéhez. Mint Baranyai Tibor, az MSZDP történelmi szárnyának képviselője elmondotta: a magyar szociáldemokraták nem fognak hozzájárulni az MSZP teljes jogú felvételéhez. Ennek ellenére valószínű, hogy a Magyar Szocialista Párt valamiképpen lehetőséget kap az Internacionálé munkájában való részvételére — jutalomként az átalakulásért.

A szociáldemokraták XXXVIII. kongresszusa családias légkörben zajlik majd. Az alapszervezetek részletes vitájában kiérlelt gazdasági és szociális programtervezet mellett megvitatják a nők és az ifjúság helyzetét is. A párt egységes vezetősége arra számít, hogy a kongresszus után a valóban egységes szociáldemokrácia képes lesz megnyerni a maga számára az ellenzéki közhangulatú magyar népet. Ennek érdekében megkísérelnek politikai fogódzót nyújtani az elszegényedett tömegeknek. Nem kívánnak a választások előtt semmiféle koalíciós tömörülésben részt venni, hiszen — szerintük — a magyar szociáldemokrácia önmagában is kormányképes erő lehet.

— csik —

Apró kérdőjelek a gazdaságossági elvhez

Nagyszüleim egy dunántúli faluban — mint tanító és postamester — a dombtetőn kaptak volt egy „házhelyet”. Házat sose építettek rá, de megtermelt rajta a családnak és az állatoknak a krumpli, a kukorica, „köztesként” a tök és a bab. A pillangós virágú bab termékenyítette a földet, cserében a kukorica karóul szolgált neki, a tök pedig elhevert alattuk. Volt még két gyümölcsfa is. A téesz azután elfoglalta ezt a területet is (az öregek messzebb kaptak helyette egy háztáji parcellát). A fákat kivágták, de hamarosan kiderült, hogy a dombot nem tudják géppel megművelni. Azóta fölveri a gaz.

Gondolom, nem ez az egyetlen ilyen eset. Hallom, hogy sok helyen a teraszos szőlőskerteket hagyták hasonló okból tönkremenni. Sok gyümölcsfajta kivesszett, mert nem lehet vagy nem érdemes őket nagyüzemben termelni. Számos iparcikk hiányzik, mert nem rentábilis a gyártásuk. Ezeket a hiányokat kezdi a kisipar pótolni (jó drágán), ugyanakkor a maszkekává váló háztartási, papír- és rövidáruboltok a minden nap szükséges apró cikkek helyett külföldi csecsebecsüket, luxusholmit árulnak, mert azokon nagyobb a haszon.

Ami viszonylag több munkával jár, az nem gazdaságos, és ami nem gazdaságos, azt meg kell szüntetni.

Vajon a hollandoknak gazdaságos volt a tengerből elhódítási földeket? Megtérült öt év alatt? Nem hiszem. Mégis ma elég jól élnek a hollandok.

Van egy közmondásunk: „Aki a kicsit nem becsüli, a nagyot nem érdemli”. Rendben lévő, hogy amit mástól olcsóbban meg tudunk venni, mint amennyiért mi elő tudjuk állítani, azt vegyük meg, és mi termeljünk helyette olyasmit, amit mi tudunk olcsóbban előállítani. De, hogy azért legyen valami hiánycikk, mert nincs rajta elég haszon — ez abszurdum! Helyes az, hogy amit lehet, állítsuk elő gazdaságosan; ami a mi hibánkból — rossz szervezés miatt — gazdaságtalan, azt tegyük gazdaságossá! Jó, hogy elsősorban a legelőnyösebb lehetőségeinket aknázzuk ki. De van-e olyan sok jó adottságunk, hogy a gyérebbeket egyáltalán ne hasznosítsuk? Az összeredményt mégis csak növelik a szerényebb eredmények is. Talán nem kellene teljesen lemondanunk a szociális politikának arról a lehetőségéről, hogy kiegyenlítsé az adottságbeli különbségeket.

Buvári Márta

Kibontakozási program

Egyre növekvő adósságunk nagyszerű kísérleti terepet biztosít az egymást követő közzgazdász generációk számára, hogy a válságkezelést élőben gyakorolhassák. Mivel az elmúlt tizenöt évben nem sikerült megállítani a növekedést, kénytelen vagyok előállni ületemmel, mielőtt fizetésképtelenné válnánk.

Az Országgyűlés bízza meg a nemzeti bankot egy új világ-társasjáték bevezetésével, mely napokon belül minimum harminc milliárd dollárt hozna az országnak. Az MNB vásároljon keűő darab A/4-es papírt, írja fel a tetjére a saját nevét és címét. Ha ezzel elkészült, keressen fel két olyan fejlett országot, amely hajlandó ezekért a papírokért darabonként egymilliárd dollárt adni kész-

pénzben, félmilliárd dollárt átutalni rózsaszín utalványon és vállalja, hogy a kapott papírt két példányban továbbadja, kibővíve saját nevével. Közölni kell az átvevőkkel, hogy amíg hatodiziglen nem cserél gazdát a papír, addig a rózsaszín utalványokat — a félmilliárdal — az első címre kell küldeni. Figyelmeztetni kell a résztvevőket, hogy csak hitelképes országoknak adják tovább a listákat, nehogy megszakadjon a lánc — és ezzel az utalványok érkezése.

Tudom, most sokan azzal gyanúsítanak, hogy loptam az ötletet. Bizonyítsák be!

Nem hiszem, hogy a játék hazai elindítója tanúskodna ellenem, hisz ezzel megkönnyítené az adóhivatal és a gazdasági rendőrség munkáját.

— gyökér —

Pszichológia és nyomozás

Egy gyilkosság mélyrétegei

Miért folytatta meg
a határőr
a feleségét?

Öt testvér
s a hatodik —
halott

A drámairodalom legnagyobb szerzője, a Mindennapi Élet ezúttal Kazincbarcikán alkotott mély tragédiát: Marczis Dániel tényleges katonai szolgálatát teljesítő határőr megfojtotta a feleségét. A Debreceni Katonai Ügyészségtől megszereztük a gyilkos vallomását és megismertettük velünk a modern pszichológiai szemlélet és a jogászai korrektség jegyében született vizsgálatot. A történet egy mondatban: Marczis Dániel 1989. augusztus 23-án reggel 6 óra tájban kazincbarcikai alberletükben megfojtotta a feleségét, Marczsiné Bencze Tündét.

Dr. Szabó László százados, katonai ügyész:

— Az emberölés után természetesen kerestük, hogy mi volt a tettes indítéka, s ez pontosan fellelhető az úgynevezett ügyészi ráhallgatási jegyzőkönyvben.

— *Hogyan foglalná össze az olvasók számára?*

— Tavaly novemberben kötöttek házasságot, de a menyasszony már előbb teherbe esett. Marczis Dániel kérte: tartsa meg a gyereket, Bencze Tünde azonban elvetette. A menyasszony, illetve későbbi feleség szülei ugyanis alkoholisták, s még van öt fiatalok, illetve gyermekkorú testvére. Ezeket alkoholisták szülei felnevelni nem tudják, így a testvérek nevelésének erkölcsi kötelessége is Bencze Tündére hárult, ezért tartotta korainak, hogy maga is gyereket szüljön. Ha a testvéreivel már nemigen kell törődni, akkor szeretne saját kisgyermeket.

— *Kihallgatta-e a meggyilkolt fiatalasszony szüleit?*

— Természetesen. Az anyja azt vallotta, hogy az apát kötelező, őt pedig önkéntes alkoholelvonó kezelésre utalták be. A tettes, Marczis Dániel szülei is azt vallották, hogy menyük nagyon felelősségteljesen, s gyakran ment el szüleihez testvérei érdekében. Bencze Tünde és a részeg szülők között a testvérek miatt veszekedések is voltak. Abban is minden vallomás megegyezik — beleértve a katonatársak vallomásait is —, hogy Marczis Dániel sokszor elmondta: felesége

nagy felelősséget érez testvérei iránt, s nagyon szereti őket.

— *Ezért becsülni kellett volna a fiatalasszonyt!*

— Egyfelől ez az igazság! Másfelől azonban a határőr mindenképpen szeretett volna közös gyereket, s emberileg ez is érthető. — mondja dr. Szabó László százados. — Engedje meg, hogy a korrekt tájékoztatás végett szóról szóra felolvassam a tettes vallomását:

„Másnap reggel (Vagyis az elkövetés napján. A szerk.) ismét felmerült közöttünk a közös gyermek kérdése. Mondtam Tündének, hogy mire leszerelék, szeretnék gyereket. Feleségem azt felelte, hogy még nem akar, majd hozzátette: lehet, hogy egyáltalán nem kíván gyereket. Megkérdeztem tőle: mit csinálsz, ha most teherben maradtál? Azt válaszolta: „Elvetetem!” Megkérdeztem: miért nem akarja, hogy gyerekekünk legyen? Azt felelte, azért nem, mert feltehetően neki kell felnevelnie a kistestvéreit, hisz úgy látszik, szülei erre teljesen alkalmatlanok. Lehetséges, hogy nem pontosan ezekkel a szavakkal mondta, de ez volt a lényege. Próbáltam meggyőzni őt, legyen közös gyerekekünk. Azzal is érveltem, hogy mi azért mégiscsak külön család vagyunk már. Tünde azonban hajlíthatatlan volt. Ez a beszélgetés hosszabb ideig tartott. Én győzködtem őt, ő pedig közölte: nem akar gyereket.”

Ezek után a vallomás így folytatódott:

„A vita 15—20 percig tarthatott. Én feldúltá váltam, s eszembe jutottak feleségem alkoholisták szülei, mert Tünde ómiattuk nem vállalhat gyereket. Ezzel a gondolattal „bepörgettem magamat”. A feleségem ekkor rajtam feküdt, s én simogattam, majd ismét kérdezgetni kezdtem, hogy „A szüleid miatt? A szüleid miatt nem akarod?” Eközben megfogtam a nyakát és rázni kezdtem a nyakánál fogva, s folyton kérdeztem, hogy „Miért nem?! Miért nem?!” A feleségem halkan sikoltozni kezdett. „Ne sikolts!” — mondtam neki. Ő tovább kezdett sikoltozni, ezért a

nyakánál fogva átfordítottam magam mellé. Ez biztosan erő kifejtést igényelt. Amikor már átfordítottam, enyhén a feleségem szájára szorítottam az arcomat, s elengedtem a nyakát. De arra nem emlékszem, hogy az arcomnak a feleségem szájára szorítása és nyakának elengedése között mennyi idő telhetett el. Talán négy-öt másodperc. Ahogy arcomat elvettem a szájáról, a feleségem már nem mozdult.”

Ennyi a vallomás.

Marczis Dániel rémülten döbbsen rá, hogy mi történt, és öngyilkos akart lenni. Mivel eltávozásom volt otthon, szolgálati fegyver nem volt nála. Felvágta az ereit, ez azonban nem járt eredménnyel. Ezért kitépte a rádiójukban lévő egyik drótot, betette a konyhába és megfogta a végét. Az áram ugyan a földhöz csapta, de nem halt meg. A felesége üveges tekintetű nem bírta nézni, ezért letakarta az arcát. Aztán felvágott ereiből kicsorgó saját vérével ráírta a felesége combjára: szeretlek.

Szabó százados megmutatja a helyszínen készült fotókat. Borzalmasak. Megmutatja a borotvapenge fényképét is. Aztán a holtestre vérről frott szó — Szeretlek — fotóját lapunk számára is lefényképezzük, elhagyva róla az újságba nem való részeket.

— *Mit állapítottak meg a fojtogatásról?*

— A kazincbarcikai helyszíni szemlén a rendőrök a nyakon nem talált fojtogatási nyomokat. De a miskolci Orvosszakértői Intézet még nem fejezte be a vizsgálatot.

— *Mi mond a tettesről az elmeorvos-szakértő?*

— Felolvasom annak lényegét: „Marczis Dániel sem a bűncselekmény elkövetésekor, sem pedig az orvosi vizsgálatok gyengeelméjűségében, elmebetegségben, szellemi leépültségben, tudatzavarban nem szenvedett. Átlagos értelmi színvonalú, gátlásos személyiség. Helyzetfelismerési képessége gyenge, gondolkodása nem rugalmas, s emellett még érzelmi sivársággal is jellemezhető. Ezek a személyiségjegyei azonban nem érik

el a személyiségzavar kórisméjének szintjét. A terhére rótt bűncselekménnyel összefüggésben depressziós állapota alakult ki, s az öngyilkosság veszélye is fennállt. Születési rendellenessége a beszédfejlődési zavar, ami azért bizonyos agykárosodás gyanúját is keltheti. Ehhez járul, hogy néha-néha rosszulletei is vannak.”

Szabó doktor azonban az orvosi szakvéleményhez hozzáteszi:

— Szükségesnek vélték az elmeorvosi megfigyelését. Mégis, olyan fokú szervezeti vagy lelki eredetű személyiség visszafejlődés nem mutatható ki, amely a valósághoz való viszonyát szélsőségesen torzítaná. Ez is benne van az elmeorvosi szakvéleményben!

A megrázó tragédiához mit lehet még hozzátenni? Túlságosan általános és nem életszerű lenne azt mondani, hogy a házastársat igen alaposan meg kell ismerni, mielőtt odaállunk vele az anyakönyvvezető elé. Hiszen az emberi lélek kiszámíthatatlan. Éppen az a modern büntetőjogász-munka egyik értéke, hogy előtérbe helyezi a pszichológiai szemléletet. A Debreceni Katonai Ügyészség munkáját ez esetben az ilyen igényesség jellemzi. Maga a parancsnok, dr. Demeter Mátyás ezredes — aki a személyi kultusz utáni első katonai ügyész-nemzedékhez tartozik; nappali tagozaton végzett jogászként jött erre a nehéz pályára — ő is határozottan képviseli ezt a szemléletet. Elmondta: egy gyilkos rendőr őrvezető ügyének nyomozásakor — ez a rendőr hat pisztolylövéssel ölte meg a szeretőjét — kiderítette, hogy a rendőr apja a második világháborúban tartós légnyomásbetegség állapotában nemzette fiát.

A legnagyobb drámaíró, a Mindennapi Élet, tehát sokféle alkotói rejtelet hordoz magában, s mindig képes lesz meglepő tragédiákra. Ráadásul a „nyitott kérdés” dramaturgiáját alkalmazza. Most például: Mi lesz az öt testvérrel?

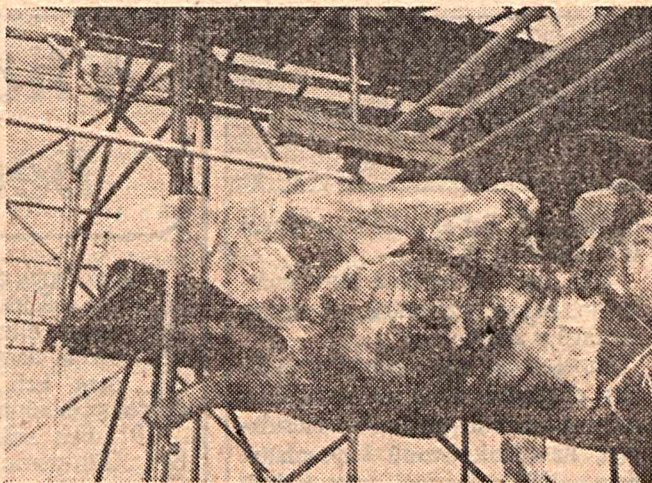
Földessy Dénes
Aradi Lajos reprodukciója

Sokáig tépelődtem Tatabányán érdemes-e felmászni a hegy tetejére a turulmadárhoz. Ma már biztos állíthatom, megérte, pedig a tövisektől övezett ösvényeken ott hagytam néhány fonalat az új nadragomból.

Odafenn az első könnyebb lélegzetvétel után az ámulat és a csalódás érzete egyszerre kavardott bennem, mert Közép-Európa, vörösréz lemezből készült legnagyobb madáralakja és a tatabányai táj együttes látkepe lenyűgöző. A turulmadár azonban meglehetősen előnytelen helyzetből vehető csak szemügyre. A milleneumi ünnepségek rendező bizottsága által állított szobor közvetlenül a szakadék szélén áll, így csak egy leereszkedő ejtőernyős tudná teljes pompájában szemrevételezni. No és azok a vállalkozó szellemű bátor turisták akik felkapaszkodnak a javítás végett fél éve emelt, azóta árván álló állványzatra. A kirándulók ostroma egyébként a szobor testére kapart és vésett monogramokból, dátumokból ítélve, immár 93 éve szakadatlanul tart; pedig a második világháborút követő nagyjavítás alkalmával jó húsz centiméter vastagságú betonréteget húztak a talpazatra

Meddig vár még a turulmadár?

és éles szódásüveg cserepeket állítottak a friss betonba, hogy megszilárdulás után némi védelmet nyújtson a szobornak. Mind hiába. A szobormászás megállíthatatlanul folytatódik.

Feltehetően így pusztulhatott el az a néhány négyzetméternyi lemezborítás is, amelyet feltehetően majd pótolni fognak. Igyekezni kellene vele, mert a környéken szorgoskodó „szuvenír gyűjtők” nem télenkednek. Helybeli

lakosok közül többen úgy látják, hogy egyre nagyobb lyuk éktelenkedik a madár testén. Allítólag a békebeli vörösréz lemez kiválóan alkalmas pálinkafőző kürtő készítéséhez.

A rendhagyó anyagbeszerzéshez jól jön az a szakszerűen megépített állvány, amely egyelőre megfelel a biztonsági előírásoknak, mert a padlók zöme még megvan.

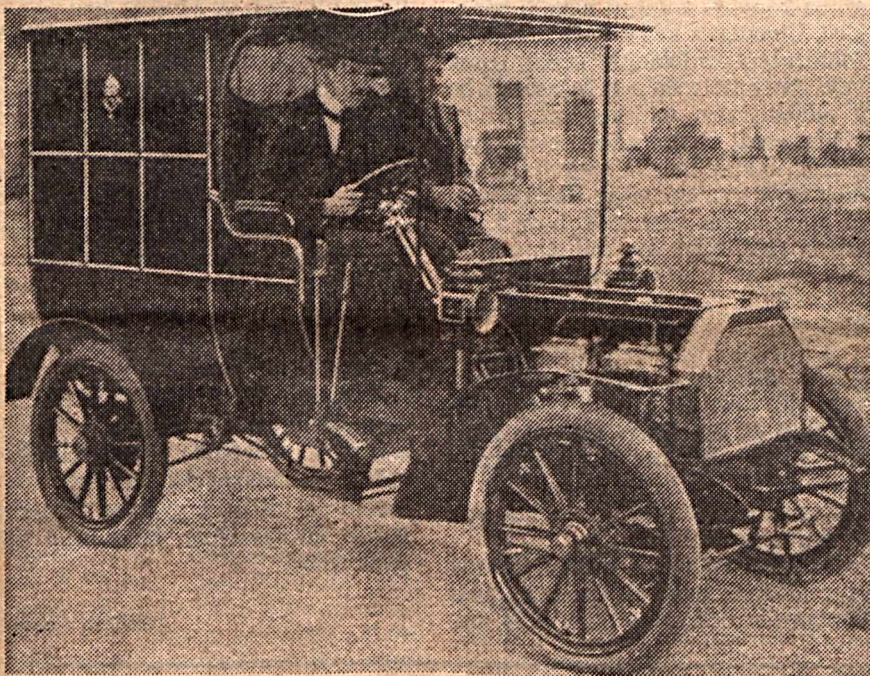
Persze a kivitelezők mondhatják, hogy ők még ilyet nem csináltak és a

jó munkához idő kell. Talán nem veszik nagyon zokon, ha elmondom, hogy Donáth Gyula szobrász és segítőitársai sem készítették előtte 14 méter fesztávolságú madár alakot. Ahhoz, hogy a szobor ennyi idő elteltével is stabilan álljon, elsőként el kellett készíteni a turul alakját gipszből, amelyhez aprólékos domborítással formálták a lemezlapokat. Ezt követően forrasztották össze a lemezfelületeket, majd erősítették az acélvázhoz, amelyet ugyancsak precízen kellett elkészíteni, hogy kibírja a madár alak a hegytetőn zúgó viharokat.

Mindehhez nem egészen egy év állt rendelkezésükre. Ha a századfordulón alkalmazott technológiát és a korabeli számszámokat figyelembe vesszük nem rossz teljesítmény; különösen akkor, ha arra gondolunk, hogy a kései utódok fél év alatt az állvány készítésig jutottak el.

De ne keseredjünk el, bízzunk Donáthék alapos munkájában és abban, hogy a turul ki tudja várni a szorgoskező mesteremberek és irányítók érkezését.

— Balázs —

Egy nagy magyar feltaláló

Csonka János emlékezete

A nagyvilágban működő megszámlálhatatlan mennyiségű benzinmotoron ma, csaknem egy évszázaddal szabadalmaztatása után is olyan porlasztó van, melynek alap gondolata két zseniális magyar feltalálóhoz, *Bánki Donáthoz* és *Csonka Jánoshoz* fűződik.

Csonka János — akit a jeles műszaki alkotókat adó dinasztia „alapítója”-ként tartunk számon — Szegeden született, 1852. január 12-én. Hetedik gyermeke volt *Tsonka Vincének* a jó hírű helybeli gépészkovácsnak, akinek műhelyében még magas szintű technológiát igénylő orvosi műszerek is készültek. Az elemi és középiskolai tanulmányait — a ma Jugoszláviához tartozó — Versecen végezte, ahol a német mellett a latin nyelvet is megismerte, melynek később igen nagy hasznát látta. Az édesapja műhelyében elsajátított szakmai ismereteit a szegedi vasúti főműhelyben, később a MAV budapesti fűtőházában vállalt munka

során érvényesítette. Miután megtanult franciául is, 1974-ben hosszabb külföldi tanulmányútra indult. A bécsi államvasutak alkalmazottjaként nemcsak technikai továbbképzésére fektetett súlyt, de fejlesztette természettudományos és általános műveltségét is, szabad idejében könyvtárakat, múzeumokat, kiállításokat látogatott. Zürichben az Escher Wyss állalatnál, Párizsban a Journaux-Leblond gyárban nyer alkalmazást, majd Londont és az angol ipari központokat is felkereste.

Külföldön figyelt fel arra, hogy az új igényekkel a gőzgépek fejlődése sehogyssem állja a versenyt, hogy másfajta hajtómotorokra lenne szükség. Helyesen ismerte fel, hogy a jövő az ekkor még kezdetleges robbanómotoroké. Mint világlátott, nyelvismerettel rendelkező szakember — 32 pályázó közül! — elnyerte a budapesti műegyetem tanműhelyének művezetői

állását. Itt kezdte meg működését 1877. februárjában, s két évvel később, 1879-ben itt készítette el a külföldi mintához képest továbbfejlesztett, első magyar gyártmányú petróleummotort. Ezt a petróleumgáz, azaz kettős üzemanyagú motor elkészítése követte. Megismerte Bánki Donátot, s ettől kezdve közösen készítették el motor-konstrukcióikat. Együttműködésük legjelentősebb alkotása a karburátor, azaz porlasztó volt, melyet 1893. február 11-én szabadalmaztattak, s mely végül is hódító útjára indította a benzinmotort.

Nevéhez fűződik a Magyar Posta levélbegyűjtő triciklijének kifejlesztése, a postai csomagkihordó tehergépkocsi elkészítése és az első magyar gyártmányú személygépkocsi megtervezése és 1905-ben történt megépítése is. Alkotó fantáziájának köszönhető az első hazai kompresszoros mo-

tor, de az első tűzoltó-, csónak- és sínautómotor is, ő alkalmazta először kedvenc területén — a motorgyártásban — a vezérelt szívószelepet, a nagyfeszültségű mágnesgyufát. (Mindezt azt követően, hogy Bánkival közösen elkészítették a gázkalapácsot és az automatikus csőgyújtással dolgozó motort, s útjaik szétváltak.)

Csonka János fél évszázadot meghaladó, eredményekben bővelkedő tevékenység után 1925-ben vonult nyugdíjba, de szinte halála pillanatáig dolgozott kis házi műhelyében, amelyből később a nevét viselő gépgyár tevékenykedett ki. Utolsó szabadalmát 84 éves korában jelentette be. A valaha élt egyik legnagyobb magyar feltaláló, Csonka János — akinek családjából még több tehetséges és eredeti műszaki elme került ki — ötven évvel ezelőtt, 1939. október 27-én hunyt el.

Dr. Polgárdy Géza

Történeink

Analízis fekete keretben

Az öreg, amióta napokkal ezelőtt az elsárgult papírlapot kézhez kapta, markosan szorongatja, legfeljebb a naponta tisztára mosott, kockás inge szívdalali zsebébe teszi el, összehajtogatva.

Leül, a kopottas asztallapra rákönyököl, a fényképet szemközibe teszi, olvassa a lapot és csak olvassa, újra és újra. A fiáról lett az megírva, arról a kedvesről, akiről 33 éve nem tudott itthonról semmit, se nem látta, se nem hallott róla... elűnt — adták a hírt akkor lakonikus tömörséggel.

Akkor katonatisztnak tanult. Ludovikás volt, s felettes parancsolói (az a papír sárgult el) így jellemezték: „sokoldalúan gazdag belső felépítettségű és mélyebb érzésvilággal rendelkező egyéniség. Fiatal kora ellenére már komoly érzelmi (nem érzelmi) csalódáson is keresztül ment, ami kisebb visszahúzódnóvá, elzárkózottá tette a kívülálló személyekkel szembeni megnyilvánulásában. Ez az önmagában való elzárkózásra irányuló hajlamossága különösen az érzéseinek a takargatására vonatkozik. Minden tekintetben önálló, tehát nehezen lehet irányítani, befolyásolni. Érzelmileg éppen emiatt nehezen fogja tudni kialakítani állandó kapcsolatát, pedig érzése szerint él benne a vágyódás a rendszeres és egyenletes kiegyenlítődség után. Szellemi képességei feltűnően kifejlődtek, dús fantáziával, gazdag képzelőerővel rendelkeznek, és az elvontabb tudományok a hozzá közel állók. Amit egyszer elkezdett, azt igyekszik a legjobb tudása és lelkiismeretessége szerint tökéletesen végrehajtani. Sohasem áll meg a félúton, a pontosság-

ra törekszik. Ezt az elért eredményei is visszatükrözik.

Kár, hogy az említett törés lejátszódott benne, rezignálttá, sőt pesszimizmává is alakította.

Érzelmi életét tartózkodó mentalitása alapján is tudta alakítani. Bármily aktív is az érzékeségi mértékben, az alkalomszerű kapcsolatok nem tudják kielégíteni, ezért ezektől mentesíti magát. Pedig, ha egy minden érzést nyújtó állandó kapcsolatot tudna kialakítani, melyben az erősebben domináló tényezők a belső érzések lennének, akkor minden tekintetben megnyugvást is tudna találni, produktívabbá válna és lelkileg is feloldódna mélyebb érzéseiben.

Ezek a kapcsolatok vezethetnek el személyét pozitív karakterségének megtalálásához...

Hát ilyen volt ő? — kérdezte önmagától az öreg, és érezte, szemei előtt a cseppnyi nedvek fátylat lebegtetek újra a múlt elé. A fiókból előkereste a majd tíz éve érkezett fényképet. A fia mosolyogva integetett a tengerpartról, feleségét és kislányát ölelgette...

A fekete keretes levélről most nem akart tudomást venni. Tudta azt ő jól, mi áll benne.

„Apuka! A Dezső nincs többé, az örömhírtől halt meg. Talán jobb lett volna elhallgatni azt, hogy már hazamehet, hogy nem bántja senki amiért katonaszökevény lett.

Csókolja: a gyászoló menyee.

Utóirat: hogy jöhessen a temetésre, repülőjegyet küldök.”

(petőfi)

Halottak napja előtt

Az utóbbi hetekben mind többször lehet olvasni, hogy egyes községekben a második világháborúban elesettek, eltűntek, elhurcoltak és elpusztítottaknak csakúgy, mint az első világháború után, emlékműveket emeltek. Ez így van jól, így helyes, mert közel négy évtizeden át nem lehetett megtorlás nélkül a fentiek-ről beszélni sem. A keserűségtől a könnyek befelé csordogáltak és emésztették azokat, akiknek valamelyik szerette — férj, apa, gyermek — veszett el. De fájt azoknak is, akik megrokknva kerültek haza és tengették — vagy mind kevesebben — tengetik mindennapi életüket.

Ha már a volt hozzátartozók sírjára nem vihetnek virágot, nem gyűjthetnek gyertyát mindenszentekkor vagy halottak napján, ahol már van emlékmű, menjenek ki oda egy kis elmélkedésre, vigyenek néhány szál virágot, gyűjtsanak gyertyát. Ha pedig még nincs ilyen emlékmű, üljön össze a család és emlékezzék meg szeretteiről.

Mindenszentek és halottak napja legyen az őszinte megemlékezés és ne pusztán őszintébb egy-egy idő után a megemlékezés könnye. Talán könnyebb lesz a szívnek, mert szeretteink, ha már nincsenek velünk, de addig élnek, míg megemlékezünk róluk.

Egy-egy emlékmű pedig mementó legyen minden ember számára, hogy soha többé háborút, mely eddig még mindenkor — győzőknek és legyőzötteknek — sok-sok bánatot, szomorúságot, keserűséget és fájdalmat okozott.

Mi pedig, akiket ugyancsak belekényszerítettek a második világháborúban való részesítésre, ezekben a napokban jöjjünk össze és emlékezzünk meg azokról, akik nem lehetnek köztünk. Fejezzük ki így hálánkat azok iránt, akik értünk, gyermekeinkért, unokáinkért adták a legkedvesebbet, a pótolhatatlant, az életüket, örök irt hagyva maguk után.

Kiss József

A hat nyelven beszélő betanított munkás

Ahhoz, hogy értsük apám kálváriáját, hogy miként vált betanított munkássá annak ellenére, hogy hat nyelven beszélt, nem is akármilyen szinten, meg kell ismernünk néhány dolgot az életútjából.

1911-ben született, gyermekkorában Görögországban tanult, majd Olaszországban is szerzett pedagógusi diplomát. A második világháború előtt az IBUSZ-nál dolgozott, ahol jól hasznosíthatta nyelvtudását. A háború alatt az IBUSZ nem üzemelt Magyarországon, ezért édesapám kénytelen volt a pillanatnyi helyzetnek megfelelő munkaköröket ellátni. Így dolgozott a repülőgép-szerelésben, később autótömítés-készítő kisiparossal is. A világháborút megúsza; nem vonultatták be katonának, nem vitték munkaszolgálatra.

A háború után viszont megkezdődött a nagy kálvária. Államosították a hatszobás házát, kapott helyette egy szoba-konyhás komfort nélküli bérlakást. Elvették a kétholdnyi földjét is. Mindezeket kártalanítás nélkül tették vele. Am ezzel még nem fejeződtek be a méltánytalan intézkedések. Mivel kisiparosnál is dolgozott, megbélyegezték. Bárhol próbált képzettségének megfelelő munkakörben elhelyezkedni, elutasították. Ráfogták, hogy kapitalista volt, hogy kapitalistákat szolgált és ő hiába védekezett, hogy meg kellett élnie valamiből és munkalehetőség más nem volt, hiába...

A Francia Intézetben szerzett pedagógusi diplomája pedig nagy márka volt. Hat nyelven értett kiválóan. Pedagógus ez országban mégsem lehetett. Pedig többször is próbálkozott szakterületein elhelyezkedni, ám a visszautasítások után kénytelen volt fizikai munkákat vállalni.

Ismét kisiparozhoz ment dolgozni. A családban egyedül keresett, mert édesanyám betegsége miatt nem me-

hetett dolgozni. Így az egész család sokat nélkülözött. Időnként újra és újra fellángolt édesapámban a próbálkozási vágy, hátha már lehet vagy pedagógusi vagy fordítói munkakörben elhelyezkedni. Am a kegyetlen adminisztráció nem felejtett. A megbélyegző kijelentés mindig elhangzott: „kisiparos”.

Mikorra 13 éves lettem, édesanyám egészségi állapota javult valamelyest, így megpróbált munkába állni. Ekkortól valamennyire szabadultunk a nyomor szorításából.

Édesapám végül is a Ganz-MÁVAG-ban vállalt munkát, ahonnan nyugdíjba is került 60 éves korában. Am itt is a fizikai munkások körét gazdagította nem mindennapi tudományával.

Betanított munkás volt. Kezeit csempesre marta a rozsdá és az olaj. Elvehették tőle házát, földjét, megalázták őt ezerszer, de a tudást nem vehették el tőle. Így szerzett a párt magának egy újabb ellenséget ahelyett, hogy az édesapám nagy tudását az állam szolgálatába állította volna. Mondta is nekem olykor édesapám, hogy: „az emberré válás folyamata ma már nem úgy van, hogy a majom lejön a fáról, megtanulja a tudományokat, dolgozni kezd és ezzel kész! Nem. Ez már nem megy! Le kell jönni a fáról, és be kell lépni a pártba és máris ember vagy! De neked kisfiam nem kötelező emberré válnod!!!”

Édesapám 1986-ban meghalt, én meg felnőttem, ám tanulságul mindig eszembe idéződik apám életútja. Húszéves munkaviszonyra már szert tettem és valóban, gyakran éreztem velem környezetem, hogy nem vagyok ember...

Molnár Gábor

Vasárnapi misére igyekeznek Pilisszentkereszten

fotó: —kapfinger—

Rádió, televízió

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Eco-mix. Gazdasági magazin.
8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00—11.00: Napközben. 11.05: Népdalkörök énekelnek. 11.36: Szép remények. 12.45: Törvénykönyv. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: Ilyés Gyula-műsor. 14.30: Családi szöveges. 15.00: Népzenei Hangos Újság. 15.38: Szeretném meghallgatni! 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Éneklő Ifjúság. 16.25: Test-órség. 17.00: Radioton korongokról! 17.05: Poggyász. 17.30: Beszélgetésünk zenéről. 17.55: Ipargazdák. 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. 18.30: Esti Magazin. 19.15: Sportvilág. 19.30: Hol volt, hol nem volt... 19.40: Magyar népdalok. 19.50: Gong. 20.00: A külpolitikai rovat műsora. 20.30: Gáti István operáit énekel. 21.00: Az ifjúsági rádió bemutatója. 22.00: Hírvilág. 22.30: A kilencvenes évek. 22.40: Vonzáskör. 23.10: Évszázadok mesterművei.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Rivaldafényben. 10.05: Hajszálygyökök. 10.20: Magnóról magnóra. 11.05: Családi tükör. 11.40: Mi van a szobában? 12.10: Nóták. 13.05: A tegnap slágereiből. 14.00: Akár hi-fi, akár nem... 15.05: Zenerlett. 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regiszer. 19.05: Garázs. 19.35: Egy hajóban. 20.05: Albumajánlat. 21.05: Zenés kívánság-műsor. 22.00: Kérem a papírokat! 23.10: Sporthíradó. 23.20—0.14: „A dalnak vége”.

BARTÓK RÁDIÓ

9.08: Barokk muzsika. 9.46: Massenet. Thais. 10.50: Az aranytű. 12.50: Régi olasz fúvós-muzsika. 13.00: A tékozló ország. 14.00: Századunk zenéjéből. 15.07: Kamarazene. 15.43: Országok, tájak népzeneje. 16.05: A Liszt Ferenc Kamarazenekar játszik. 17.00: Kapcsoljuk a ... stúdiót. Kb. 18.00: Operarészletek. 18.30: A Magyar Rádió szlovák nyelvű nemzetiségi műsora Szegedről. 19.05: Por favor. Spanyol nyelvlecke kezdőknek. 19.20: Follow Through. Angol társalgás középfeladók-nak. 19.35: Francia muzsika. 20.30: Varga Tamás-műsor. 21.00: Új lemezeinkből. 22.13: XX. századi operákból. 23.09: Nyelvkonaink zenéje. 23.30: A Nemzetközi Rádióegyetem műsorából.

TV1

9.00: Képűjság. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: A lép világa. 9.55: Hármás csatorna. 10.40: Stúdió '89. 11.25: Képűjság. 16.30: Hírek. 16.35: Algéria nemzeti ünnepe. 16.45: Déli videoújság. 16.55: Správy. 17.05: Esti mese. 17.15: Telesport. 17.25: Ferencváros — Admira Wacker labdarúgó KEK-mérkőzés. 20.00: Híradó. 20.30: Reklám. 20.35: A villám-sújtotta angyal. 21.45: Reklám. 21.50: Unokáink sem fogják látni. 22.30: Mozart: Requiem. 23.30: Híradó 2.

TV2

17.00: Képűjság. 17.15: TV2. 17.45: Kérdezz! Felelek. 18.25: Gyerekeknek! 18.46: TV2. 19.00: Az idő és a szél. 19.51: TV2. 21.00: Hírek. 21.05: TV2. 21.45: Napzárta. 22.30: Magyar rövidfilm. Kb. 22.55: TV2.

RTL PLUS

8.15: Heathcliff, a kandúr. Rajzfilmsorozat. 8.25: Gadget felügyelő. Rajzfilmsorozat. 8.45: Diplodos. Rajzfilmsorozat.

9.10: A légzőcsövűek világa. Rajzfilmsorozat. 9.35: Tengeri ördögök. Olasz—spanyol kalandfilm. 11.00: Heathcliff, a kandúr. Rajzfilmsorozat. 11.10: A rémület lovagjai. Olasz-francia—spanyol kalandfilm. 12.25: Komolyzene délidőben. 13.00: A mai nap műsora. 13.05: A légzőcsövűek világa. 13.30: A hétmillió dolláros nő. Akciófilm-sorozat. 14.20: Gyilkosok találkája. NSZK—francia kémkomédia. 16.00: A kábítószerek háború. Kanadai akciófilm. 17.35: Heathcliff, a kandúr. 17.45: Heathcliff, a kandúr. Rajzfilmsorozat. 17.55: Művészet és üzenet. 18.00: Knight Rider. Akciófilm-sorozat. 18.45: Híradó. 19.00: A kalapács. 19.25: A U. S. S. Georgetown repülőgéphordozó. Akciófilm-sorozat. 20.15: Jéti, a havasi ember. Olasz fantasztikus film. 21.45: Sztártügyvédek, trükkök, perek. Filmsorozat. 22.40: A hét. 23.45: Madame Sin karmai közt. Amerikai kémfilm. 1.10: Esti mese felnőtteknek. 1.15: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL

7.00: Hírek. 7.05: Időjárás-jelentés. 7.09: Üzleti hírek. 7.30: Hírek, időjárás-jelentés. 7.39: Üzleti hírek. 7.58: Időjárás-jelentés. 8.00: Egyveleg. Könyvzenei koncertek, klippek, közben: 11.55 és 13.55-kor Európaliga. 14.30: Forró drót. Könyvzenei show klippek. 15.30: Take Off. Könyvzenei műsor. 16.30: Hullámhosszon. Élő telefonos műsor. 18.30: Transmision. Fiatal zenei tehetségek bemutatása. 19.30: Időlánc. A tavalyi év sorozataiból. 20.00: Super variációk. Angol, holland és német nyelvű útikalauz. 20.30: Der Spiegel. 21.00: India arcai. 21.30: A világ ma. Jelentések, elemzések a világ válság-gócaiból. 22.00: Hírek, időjárás. 22.10: Európaliga. 22.15: Európai üzleti hírek. 22.45: Nemzetközi hírmagazin. 23.15: Az ITN hírműsora: a hét eseményeinek elemzése. 23.45: Der Spiegel. 0.15: Hírek, időjárás. 0.20: Egyveleg. 1.20: Időlánc. A tavalyi sorozatokból.

TV5

16.05: Hírek. 16.10: Európa klub. 17.10: Esély a daloknak. Pascal Sevran varietéje. 17.30: Konyhatitkok. Michel Oliver receptjei. 18.00: Számok és betűk. Játékos vetélkedő. 18.20: Pihenőidő. Gyermekek-műsor. 19.00: Hegymászók magazinja. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillagó papíros. Magazinműsor. 20.00: Közterület. Claude Sérillon magazinja. 21.30: Kanada kétkeréken. Útifilmsorozat. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Szent este. Varieté. 23.55: Ex libris. Irodalmi magazin. 0.55: Műsorzárás.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Közkórház. 9.20: Ötletek természetbarátoknak. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: Szomszédok. 10.00: Hírek. Időjárás. 10.05: Tévébolt. 10.30: A hallgató. Western. 12.15: Ötletek autósoknak. 12.25: Szerencsekerék. 13.00: Tévétőzsde. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: Niklaas, a flandriai fiú. Rajzfilmsorozat. 14.30: Egészségvédő ötletek. Horoszkóp. 14.40: Közkórház. 15.30: Boldog napok. 15.55: Az arany lövés. 16.05: Örült vadnyugat. Westernkomédia. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. 17.35: Piaci ötletek. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Az Enterprize úrhajó. Sci-fi-sorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Fantáziasziget. Fantáziasorozat. 20.25: Időjárás.

20.30: Spenser. Krimisorozat. 21.25: Hírek. 21.30: A végső parancs. Amerikai játékfilm. 23.20: Hírek. Sport. Időjárás. 23.30: Vigyázat, magasfeszültség! Krimisorozat. 0.40: Műsorelőzetes.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: TV-naptár. 8.30: Pipi a Hosszú Harisnya. 9.00: Iskolatelevízió műsora. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió műsora. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották — nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program — ism. 16.30: Magyar híradó. 17.15: TV-napló I. 17.35: Sorozat gyermekeknek. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Dokumentumműsor. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: TV-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Filmest. 22.35: Tv-napló III. 22.55: Angol nyelvű hírek. 23.00: Éjszakai program. 1.00: Hírek. 1.05: A csütörtöki műsor ismertetése.
2. műsor: 16.25: Műsorismertetés. 16.30: Hírek. 16.35: TV-naptár. 16.45: A világ végtelenségébe. 17.15: Iskolatelevízió műsora. 17.15: Zágrábi panoráma. 18.30: Karlovaci, siseki, gospici, varazdini és bjelovari körzeti program. 19.30: TV-napló. 20.00: Sportszerda. 23.05: Hírek. 23.12: Időjárás. 23.15: A csütörtöki műsor ismertetése.

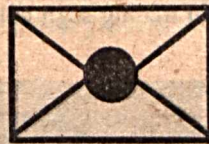
Az RTL, a Super Channel, a SAT1 és a TV5 műsorát részletesen közli a Telehold

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ

szerdai műsor

6.00: Kezdődik a nap: hírek, hírmagazinok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Autórádió. 9.40: Hobbi. 9.50: Párizsi magyar figyelő. 10.00: Hírek. 10.10: Emberek, művek, események. 10.40: A technika világa. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Az élet megy tovább. 12.40: Történelmünk útja. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Nyitott szemmel. 13.40: Könyvismertető sorozat. 14.00: Hírek. 14.10: Emberek, művek, események. 14.40: A technika világa. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: Az élet megy tovább. 16.40: Rádióegyetem. 17.00: Hírek. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Könyvismertető-sorozat. 19.00: Hírek. 19.10: Kommentár nélkül. 19.40: Könyvszemle. 20.00: Hírek. 20.40: Tallózás magyar folyóiratokban. 20.50: Mérlegen. 21.00: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Autórádió. 23.00: Hírek. 23.10: Kommentár nélkül. 23.40: Könyvszemle. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Tallózás magyar folyóiratokban. 0.35: Mérlegen. 0.45: Műsorzárás.

A Szabad Európa Rádió postacíme:

Rádió Free Europe
Box 62
Oettingenstrasse 67
D—8000 München 22
vagy
D—8000 München 86
Postfach 625

Müncheni telefonszámunk,
üzenetrögzítő készülékek:

(004989) 29-54-57
(004989) 29-70-46

szerdán és szombaton 16.00 és 18.30
között közvetlen beszélgetés lehetséges
ügyeletes munkatárs veszi fel a kagylót
(004989) 2102-3916

Hullámhosszaink (frekvenciák)

19 méter, azaz: 15355 kHz
25 méter, azaz: 11895 kHz
31 méter, azaz: 9695 kHz
41 méter, azaz: 5985 kHz

Egy jó ügyre tízmillió forint kerestetik!

Kórház és otthon — állami gondozott asztmás gyermekeknek

Egy embertelen mechanizmus látletele

— Utálom azokat az embereket, akik 6,3 méterre képesek, de csak 5,9 métert ugranak. Nem vagyok hajlandó kevesebbet adni csak azért, mert a lábamba kapaszkodik néhány hivatalnok. Ha kell, az ördöggel cimborálok, de végigviszem, amit elhatároztam.

Dr. Horváth Tibor a debreceni klinikáról a hagyományos orvosi módszerek vértetében érkező Tapólcára, több mint másfél évtizede. A légúti betegségeket kedvezően befolyásoló tavasbarlang vonzotta, aminek kincsét érő adottságára a második világháború idején, az egykori óvóhelyen ébredtek rá. Páratartalma, fizikokémiai jellemzői, aerosol összetétele miatt ez a föld alatti klíma idült légúti betegek, asztmások, hörghurutban szenvedők kezelésére alkalmas. Az első időszakban mindez nem volt ilyen magától értendő:

— Mint hitetlen Tamás Krisztus seibe tette a kezét, úgy győztem meg a barlang klinikai hatásáról két-évi aprólékos megfigyeléssel. Hozzá tartozik, hogy a hagyományos orvoslás ezen a területen kudarcot vall: a háromszor egy tableta, a kiszolgáltatottság, félelemérzés, vele szemben a defenzív medicina, ahol a betegnek nem érdeke, hogy meggyógyuljon, beilleszkedési gondjai vannak és retteg attól, hogy csökken értékű emberként kezelik. Ma Magyarországon a gyógyszergyárak diktálják az orvoslást. A következmény félelmetes, energikusan, laikus számára is érthetően magyarázza a medicina kulisszatitkait, meggyőződése szerint ez nem az egészségügy magánügye. Sokkal inkább a betegé. Ez minden alkalommal a beteg kártyajátéka, az or-

vos, az ápoló személyzet csak kibicel. Nem veheti át sem a félelmet, sem a betegséget, vallja Horváth doktor. Ehelyett mi a helyzet?

— Nem az asztma veszélyezteti egy idő után a beteget, hanem az antibiotikumok, hormonok mellékhatásai: alkalmatlanná teszik az életre. Cukorbetegség, anyagcsere zavarak, csontritkulás következik, felborul a hormonháztartás, teljes gyógyszerfüggőség alakul ki. Eljutunk oda, hogy akár adjuk, akár elvonjuk, mindenképpen pusztítja a szervezetet — sorolja a főorvos köznapra nyelvre fordítva a biológiai kényszerpályát. Sajnos legkevésbé éppen a szakma akarja érteni:

— Egy vegyipari vállalat főorvosával beszéltem, aki elmagyarázta, hogy nálunk nincsenek légúti betegek... Igaz, nekem vannak betegeim, akik majd mindannyian a vegyiparból jöttek. De ott nem kell tudomást venni róluk, mert eleve fel sem veszik őket, ha felvették, maguktól elmenekülnek az üzemből, észre sem veszik őket — ingerültté válik a hangja, mint minden lelkiismeretlen, részvétlen megnyilatkozásra. Akkor enyhül meg, amikor a terápiáról beszél. Ott kezd, ahol egyszer már abbahagyta:

— Egyenrangú partnernek tekintem a beteget. Közösen döntünk a sorsáról, ápolónővel, gyógytornással együtt ülünk le megbeszélni állapotát. Három-hetes a terápia, ezalatt magyarázatot adunk a betegség okaira. Egy sötét, szűk folyosón halad a beteg, ha egy világos pontot észlel, a félelme oldódik. Tudnia kell; mit miért csinálnak vele, hogyan kell gazdaságosan lélegezni, miként viselje el a rohamot. Az autogén tréning segít abban, hogy

elkerüljék a pánikot, tanácsot kapnak életvezetésükre, munkahelyi, otthoni beilleszkedésre. A rehabilitáció valójában egy pszichoszociális meating, az önellátás képességének elsajátítása.

A rehabilitációs osztály 24 ágyából egyébként 18 hely a vegyipari és alumíniumipari tröszt dolgozóit illeti meg egy szocialista szerződés alapján, kettőtől a Korányi Intézet dönt, a többivel Horváth doktor gazdálkodhat. Fiókjában számlálatlanul a levelek, kétségteljesen, minden reményről megfosztott szülők várják a sort, mikor kerül gyermekükre. Az asztma, a légúti betegségek egy része csak gyermekkorban gyógyítható. Ezzel szemben az orvosok gyakran rásütik a gyerekekre, hogy genetikailag asztmás. Ettől a pillanattól úgy viselkedik vele a környezete: nem biciklizhet, nem nyaralhat ott, ahol akar, szisztematikusan tönkreteszik, és 16 évesen egy igazi asztmás gyerek válik belőle.

Talán ezért kezdte éppen gyerekekkel, egy 43 fős csoporttal foglalkozik, hetente kétszer kezeli őket, nyaranta táborozni mennek.

— Fúvószenét tanítok, énekeltetem őket, hetente úszni járunk Ajkára. Ezek a gyerekek szeretnek együtt lenni. Tudom, mit gondolnak, mikor szerelmesek. És egy sincs felmentve testnevelésből, huszonegyen sportolnak közülük.

Az utazásért, táborokért nem fizetnek a szülők, azt sem honorálja senki, hogy a rettegett kórházi millió helyett tapéta, heverő, falikép fogadja a beléptőt. A támogatásért, üzemek segítségéért is a főorvos kilincsel. Ha a kabai tévesz 30 mázsa krumplit tud adni,

Dr. Horváth Tibor:
„Ez a beteg kártyajátéka,
az orvos csak kibicel...”

örömmel fogadja, a felesleget pedig értékesíti... Hiába várt volna másra szakmában is, kórházépítésbe kezdett. A gyógy-idegenforgalomnak már létezik csirája, némi bevétel, de ahhoz kevés, hogy kórházra futná. A pályázatok, alapítványok egyike sem tartotta fontosnak az állami gondozott asztmás gyermekek rehabilitációját, pénzt csak a Szociális és Egészségügyi Minisztérium Gyermek- és Ifjúságvédelmi Főosztályának pályázatától remélt. Miután az első elutasítás után egy úr közölte telefonon: ötmillió forintot kapott, a Pannon Wolf Kft-vel szerződött. Alpesi stílusban, olcsón megépítik a 32 ágyas gyermekosztályt és két családi házat, ahol hivatásos nevelőanyák állami gondozott asztmás gyerekekkel élnek majd. A hír azonban kérészetű, a minisztérium részéről dr. Aczél Anna közli, mégsem nyertek. Egyébként elnézést, hogy elrontotta a főorvos úr kedvét. Mondja ezt, amikor dr. Horváth Tibor életcéljáról van szó.

Végül az informális kapcsolat segít, a tárca vállalja a működtetés költségét, a művelődési minisztérium a szükséges pedagógusi státust. A terve kész, a munka elindult, jövő év áprilisáig már csak a tízmillió forintot kell előteremteni.

— Nem könyörödományra számítok, tisztességes üzletet ajánlok. A tízmillióért a szolgáltatásunkat adnánk el. A gyógyturizmus jól jövedelmező üzletgá válik nálunk is...

Hát igen, bár költöttek már tízmilliót ennél érdemtelenebb ügyre is. Sőt, többet. Mégis, hogy már idáig jutott nincs elvi, adminisztrációs akadály a misszióknak, a főorvosnak kellett „menedzsernek, énekes koldusnak lennie”. A történetekről, az embertelen mechanizmusról ennyit mond:

— Ebbe csak beleöregedni, bele-szürkülni, belepusztulni lehet. Tudja, az a baj, hogy túl sok beteg gyerekkel volt dolgom. Olyan gyerekekkel, akik nem kaptak levegőt. Azt szeretném, ha ezek a fő- és alelőadók, illetékesek egy fulladozó gyermek szemében meglátnák a félelmet. Talán lelkiismeret-furdalásuk lenne.

Sokkal több embernek lenne szüksége a barlangterápiára

Takács Zsuzsa
fotó: Kapfinger András és
Borbás János

Kerítéssel elkülönítve a Fradi „B-közép”

A szegediek nem múlik a továbbjutás

— A magyar labdarúgás történetében példa nélküli biztonsági intézkedések közepette kerül sor Szegeden szerdán 17.30 órakor a Ferencváros — Admira Wacker labdarúgó Kupagyőztesek Európa Kupája nyolcaddöntő visszavágó mérkőzésre.

— *Tisza Lászlóné, a Szeged SC ügyvezető elnökhelyettese nem is titkolta, hogy klubja üzleti vállalkozásnak tekinti a visszavágó megrendezését.*

— Garantált a telt ház, többszörös volt a „túljelentkezés” a szurkolók részéről — mondta az elnökhelyettes. — A 17 ezer jegyből 16 ezer elővételben elkelt, ezret közvetlenül a találkozó előtt bocsátunk áruba, hogy jusson az osztrákoknak és a jugoszláviából nagy számban érkező érdeklődőknek is. Mivel az első találkozón már rendbontás történt, ez a visszavágó már úgynevezett A-kategóriás öszecsapásnak minősül, legalábbis biztonsági szempontból. Ezért 60 centiméterrel meg kellett magasítanunk a nézőteret a pályától elválasztó kerítést. A ferencvárosi „B-közepet” kerítéssel különítjük el a többi nézőtől, s minden nézőnek motozásra kell felkészülnie a bejáratnál. Így akarjuk elejét venni szűrőszerek, petárdák, bombák és szesz ital becsempészésének. Sőt, az ittas embereket is szeretnénk kiszűrni.

— Nem tart a mérkőzéstől?

— Egy kicsit igen, de egyrészt a 250 rendőr jelenléte, másrészt a Hungária Biztosítóval kötött ötmillió forintos biztosítás megnyugtató. A 17 ezer belépőjegyből egyébként mintegy másfél millió forint folyt be, így kiadásaink levonása után tisztes nyereséggel zárhatunk.

A Ferencvárosban Simon mandulagyulladás miatt nem játszhat, de a hangulat hétfő óta sokat javult, már senki sem a Tatabányától elszenvedett hazai vereséggel foglalkozik, inkább előre tekintenek a játékosok.

A Ferencváros keddi programjában két edzés szerepelt, de ettől függetlenül Rákosi már kijelölte a kezdő csapatot, amely a következő: Józsa — Vaszil, Pintér, Limperger, Keller — Topor, Bánki (Keresztúri), Kincses — Páling, Dzurják (Wukovics), Fonyadt. Tartalékként még Szeibert, Bús, Dukon és Telek áll készenlétben.

Az Admira Wacker kedden reggel háromnegyed nyolckor a Lehar Expresszel indult Budapestre, majd onnan autóbusszal tovább Szegedre, ahol a Hotel Hungáriában szállt meg a csapat. Ernst Weber edző így látja az esélyeket:

— Teljesen nyílt a továbbjutás kérdése, bár véleményem szerint egy gólt feltétlenül kell rúgnunk ahhoz, hogy a harmadik fordulóba kerülhessünk. A középpályán meg kell nyernünk a párharcokat, elől pedig Rodax gyorsasága dönthet. A lehető legerősebb csapattal állunk ki, a jobb oldali középpályás posztján az influenzás Artner esetleg Kern váltja fel.

Az Admira várható összeállítása: W. Knaller — Bacher, Th. Zingler, Oberhofer, Graf — Artner (Kem), Gruber, W. Knaller, Müller — Rodax, Schaub. Tartalékok: Hebenstreit (kapus), Seber, R. Zingler. Az első mérkőzést 1—0-ra nyerte az Admira, a szerdai mérkőzést a nyugatnémet Wolf-Dieter Wiesel vezeti.

Marad-e

hírmondónak a BSE?

Rosszul áll a magyar csapatok sorsaja az európai kosárlabda kupákban. Nagyon valószínű, hogy a harmadik fordulóra már nem lesz csapatunk. A Tungfram férfiak és a BEAC—Gép-szev csapatai számára csupán formalitás már a mai visszavágó: mindketten odahaza szenvedtek súlyos vereséget, az előbbieket 17, míg az utóbbiak 31(!) ponttal kaptak ki (a francia Cholettól, illetve az olasz Saturnia Viterbotól). A női bajnok, az MTK helytállása a VS Prahaval szemben az előbbieknél már jóval tisztességesebb volt, a kék-fehérek csak egy ponttal (76-75) maradtak alul, ám a továbbjutást illetően Prágában nem lehetnek különösebb illúziók.

Annál inkább az átalakított, megfiatalított BSE-nek Szófiában. Hat pont (74-68) ugyan nem nagy előny, de előny. A tanácsiak megfiatalított, átalakított csapata jó formában van, idegenben is képesek lehetnek kiharcolni a továbbjutást a Ronchetti Kupában. S ez esetben legalább hírmondónak maradna egy csapatunk...

—bégyé—

Sorsoltak Bazelben

Kedden Bazelben, az IHF székhelyén elkészítették a női kézilabda Európa Kupák nyolcaddöntőjének sorsolását. A BEK-ben az Építők lengyel, a KEK-ben a Debrecen jugoszláv, az IHF Kupában a Bp. Spartacus spanyol ellenféllel került szembe. Az első mérkőzéseket 1990. január 8. és 14., a visszavágókat január 15. és 21. között kell lebonyolítani. Az előlálló csapat kezd otthon.

Amerikai focista a magyar NB I-ben

Sullivan bemutatkozott a Rábában

A magyar bajnokság egy dologban kezd hasonlítani a különböző európai pontvadászatokhoz: egyre több csapatban szerepel külföldi játékos. Igaz, nem dollármilliókat érő futballisták jönnek hozzánk. A legújabb arc a Rába ETO-ban tűnt fel: az amerikai (USA) Christopher Sullivan vasárnap lépett pályára a Vác ellen.

— San Franciscoban a bátyám biztatására kezdtem el focizni — mondja a 24 éves, közgazdasági egyetemet végzett játékos. — Azóta 19 alkalommal szerepeltem az USA válogatottjában. Tavaly a Rába ETO-ban szerepelt Vermes Péter jó barátom, őt is megkérdeztem idejövetelem előtt.

Sullivan egyébként 1987-ben jött át Európába, Franciaországban két klubban szerepelt, itt ismerte meg Pintye János menedzsert. Az ő javaslatára jött át Győrbe.

— A technikus játékot kedvelem, ezért döntöttem a magyar foci mellett. Győrtől mindenki nagy szeretettel fogadott, nem tagadom, hogy jól esett a bizalom. Bemutakozó meccsem a Vác ellen 80 percig nagyon ideges voltam, csak a hajrára nyugodtam meg, de addigra még elfáradtam. Sérülés miatt korábban három hónapot kihagytam az edzőmunkában, így csak most fogom utolérni magam.

Sullivan a Fradi ellen már jó játékot ígér, ha lehet, góllal kíván bemutatkozni a győri közönségnek. Szerződése 1990 nyaráig szól, hogy utána mi lesz, még ő sem tudja. Nagy vágya, hogy az 1994-es, hazájában rendezendő világbajnokságon az USA válogatottjában szerepeljen. Magyarul csak néhány szót tud, de nemcsak a nyelvvél, hanem a játékosársakkal is most ismerkedik.

Gy. P.

Megint osztrák nemzetközi

Kocsi is a díjak között

Tizenhét évi szünet után újra megrendezik az osztrák nemzetközi asztalitenisz bajnokságot. Az APA hírügynökség legfrissebb értesülése szerint a 200 résztvevő között valamennyi földrésről lesznek játékosok, az európai élgárda szinte kivétel nélkül indul. A nagy érdeklődésnek bizonyára az is magyarázata, hogy tekintélyes pénzdíjak lesznek, s még egy személygépkocsi is található a gazdára váró ajándékok között.

Csütörtökön a csapatversenyekkel kezdődik a négynapos randevú, a döntők pénteken lesznek (16.00 ó), s ezt követik este az egyéni és páros selejtezők. Szombat—vasárnap valamennyi egyéni és páros számban asztalhoz állnak a résztvevők, az öt döntő a zárónapon 15.00 órakor kezdődik.

A magyar szövetség hét játékost nevezett, Kriston Zsolt, Harcsi Zsolt, Németh Károly, Varga Sándor, Bátorfi Csilla, Urbán Edit és Wirth Gabriella utazik Linzbe.

A hölgyek zárják az idenyt

Számtalan újdonsággal szolgált az idei év a világ ötúszázi számára. Áprilisban Modenában megrendezték az első női Európa-bajnokságot, augusztus elején az Ifjúsági Barátság Versenyen együtt vetélkedtek a két nem képviselői, az augusztus végi budapesti felnőtt világbajnokságon pedig már nemcsak a „hagyományos” versenyen, hanem váltóban is érmekeket osztottak. S most újabb premier következik: szerdától a legfiatalabb hölgyek világbajnokságát rendezik meg Milánóban, az I. női junior világbajnokságot, amely egyben zárja is a versenyidenyt. S hogy milyen lesz a „búcsúverseny”, arról Magyar Vilmos szövetségi kapitányt kérdezte az MTI munkatársa.

— Csak a hagyományos négynapos viadalt rendezik meg a vendéglátók, váltóban nem hirdetnek győztest. Ugyanakkor az egyéni küzdelemben részt vehetnek a csapatverseny tartalékjai is, azaz négyen szállnak harcba. A magyar színeket a világbajnoki második helyezett Kovács Irén, az EB-n váltóban ezüstérmét nyert Heilig Anita, valamint Pécsi Mónika és Kárpáti Hajnalka képviseli. Kárpáti csak egyéniben szerepel.

Jó üzlet lesz a budapesti hoki VB?

— Pásztor György hovatovább két évtizede irányítja a Nemzetközi Jégkorong Szövetség (IIHF) orvosi bizottságát. Bősséggel lesz teendője a jövő év eleji világbajnokságon, köztük a C-csoportos vb-n is, amelynek — köztudottan — Budapest ad otthont kora tavasszal.

— Különösebben speciális feladatok nem várnak ránk, hiszen az elsők között voltunk a nemzetközi szövetségek sorában, akik bevezették a rendszeres doppingvizsgálatokat — bocsátotta előre az orvosi bizottság elnöke. — Már az 1973-as világbajnokságon is „szűrünk”, 1976-tól pedig már az ifjabb korosztályokra is kiterjesztettük a szűrőpróbákat. Van tehát tapasztalatunk.

— Mennyiben tud segíteni abban, hogy minden szempontból sikeres legyen az 1990-es magyarországi jégkorongrandevú?

— Különösebb háttér diplomáciára nincs szükség, az 1983-as budapesti világbajnokság rendezését ma is példaértékű eseményként tartják számon a nemzetközi szövetségben. Azért viszont igyekszem tenni, hogy minél jobb, értsd: minél jövedelmezőbb reklám- és szponzorálási szerződést kössön a magyar szövetség, és — a C-csoportos vb-k történetében először — elérjük, hogy jelentős bevételeket eredményező külföldi tv-közvetítések is legyenek a budapesti mérkőzésekről — mondotta Pásztor György.

Köszöntjük

MARIANNA

nevű olvasóinkat.

Marianna a latin Marianus név női Mariana párjának módosult formája. A Marianus lehet a Marius férfinévnek, de a latin Maria női névnek továbbképzett származéka is. Jelentése tehát az első esetben: Marius családjához tartozó, a második esetben pedig Máriához, tudniillik Szűz Máriához tartozó. A Maria és Anna nevek összetételéből való származtatás helytelen, hiszen többek között a finn naptárak névtörténeti adatai szerint is bizonyítható a Mariana, Marianna fejlődési sor.

A Nap két: 6.27 óraker
nyugszik: 16.28 óraker

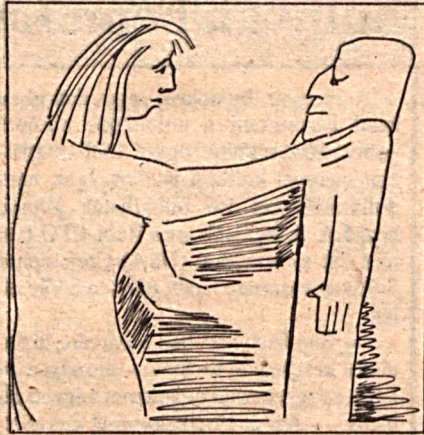
A Hold két: 9.39. óraker
nyugszik: 17.27 óraker

Enyhe idő

Változóan felhős lesz az ég, szerdán főként északon lehet egy-egy zápor. Többnyire mérsékelt délnyugati szél várható. Hajnalban délnyugaton köd képződik. A legalacsonyabb hőmérséklet 4, 9, a legmagasabb szerdán 14 és 19 fok között alakul.

SZÁVAI | KALENDÁRIUM

Géza | November 1: Marianna

Bábószínház

Marianna, Mariannette,
Még két ilyen rázós menet
— ah, lábjáték, lábjáték! —
S mint kinyíftant marionett,
En: báva és kába,
Tehetetlenül dőlök dugába,
S velem az egész bábjáték;
Ah, bábjáték, bábjáték...

— Az 1956-os forradalomban hősi halált halt Dancs János műgyógyászati hallgató nemzetőr sírjánál november 4-én, szombaton délelőtti 11 óraker megemlékező koszorúzást tartanak egykori bajtársai, évfolyamtársai, barátai és tisztelői. Gyülekezés november 4-én 10.45 óraker a Farkasréti temető főbejárataánál.

Csanádpalota felhívása

Csanádpalota az első magyar falu, ahol a második világháború — 1944. szeptember 24-én — véget ért. Kérünk minden békeszerető embert, közösséget és szervezetet, hogy tegyen meg mindet annak érdekében, hogy békében kezdhesen az emberiség egy új évszázadot, egy új évezredet!

Ennek érdekében felhívással fordulunk minden érintett államhoz, hogy 1999. december 31-ig vonja saját határain belülre hadseregét, az idegen országra telepített támadó jellegű haditechnikai berendezéseit szerelje le; egyidejűleg számoljanak fel minden katonai tömörülést a fent említett időpontig! — A 2000. év január 1-jén lépjen életbe a világ minden fegyveres konfliktussal terhelt pontján legalább egyévi időtartamra szóló tűzszünet, ha addig nem sikerülne minden lehetséges eszközt megragadva megszüntetni a háborús göcot! Az ezredfordulóra minden érintett állam szüntesse be az atom-, a biológiai és a vegyi fegyverek gyártását és/vagy forgalmazását! Közös erővel teremtsünk esélyt, hogy az emberiség békében kezdhesen egy új évezredet! Kérjük országunk valamennyi településének lakosságát, hogy a második világháború befejezésének települések szerinti sorrendjében — Csanádpalotától Nemesmedvesig — csatlakozzanak felhívásunkhoz!

Dunaföldvár adta

Tsz-tanyából művészeti alkotótelep

Tanyaépületet ajándékozott a dunaföldvári Aranykalász Termelősövetkezet a városi művelődési háznak, hogy abból művészeti alkotóműhelyt alakítsanak ki. A Dunaföldvár és Bölske között, az országút mellett álló régi lakóházat az utóbbi évtizedekben ebédlőként használták a szőlőművelő tsz-tagok. Ezen a határrészen csemegezőlő-ültetvény van, amit közös vállalkozásban gondoztak a nagyüzemek, most viszont — a közös vállalat megszün-

tetésével — az Aranykalász Tsz tulajdonába került az összes szőlő, a tanyaával együtt. A szőlőművelést czentül családi vállalkozásban végzik a dunaföldváriak így nagyüzemi ebédlőre nincs szükség. A könyvjóváírással művelődési célra átadott tanyát felújítják, bevezetik a villanyt, és úgy rendezik be, hogy fafaragók állandó tábora, alkotóhelye lehessen. A Művelődési Minisztérium 200 ezer forintot adott a művésztelep kialakításához.

Veszélyes adapterek

A Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet vizsgálatai során megállapította, hogy többféle olyan univerzális hálózati adapter kapható az üzletekben, amelyek a biztonságtechnikai előírásoknak nem felelnek meg, használat közben életveszélyessé válhatnak. A veszélyességet növeli, hogy a berendezések igen széleskörűen használhatók híradástechnikai cikkekhez és gyerekjátékokhoz egyaránt. Az áramátalakító adapterek vélhetően turistaimport útján kerültek a hazai kereskedelmi forgalomba, s ezeket az állami vállalatok mint bizonyányi árukat értékesítik. A MEEI vizsgálati tapasztalatai alapján jelenleg piros papírdoboz csomagolásban „LYTRON NETZGERÄT, UNIVERSAL TYPE AC/DC ADAPTOR, MODEL 500 felirattal kaphatók az adapterek. Mivel a turisták egyre több hasonló berendezést hoznak be külföldről, s ezek egy részét bizományban eladják, a MEEI óvatosságra inti a vásárlókat. Mint elmondták, belföldön csak érvényes MEEI minősítő irattal szabad a villamosági termékeket értékesíteni, ennek elmulasztása szabálysértési eljárást von maga után. Fontos, hogy a vásárlók saját érdekükben győződjenek meg, mellékeltek-e az üzletben a termékekhez a jóváhagyást tanúsító MEEI minősítő iratot. Ennek több módja lehet, így a terméken feltüntethetik a MEEI jelét, vagy a használati utasításban, kezelési útmutatóban, illetve minőségtanúsítási lapon a MEEI minősítő irat számát. A külföldön vásárolt villamosági termékeknél is célszerű meggyőződni, hogy azoknak minőségét jóváhagyta-e valamelyik külföldi villamosipari vizsgáló intézet. A legismertebb intézetek rövidítései: VDE, ÖVE, D, S, S Plusz, NF, IMQ.

Gyorsposta Irakba

A Magyar Posta november 1-jétől Irakkal is bevezeti a gyorsposta (EMS) szolgálatot. Ezzel 38 országra terjed ki ez a szolgáltatás. Küldeményeket Bagdadba, Mosulba és Basrahba lehet feladni czentül. Részletes tájékoztatást a felvételi és kézbesítési feltételekről a postahivatalokban kaphatnak az ügyfelek.

A tolnai ellenzéki pártok elhatározták, hogy koszorúzással róják le kegyeletüket a hősök emlékművénel a két világháború, valamint az 1956-os forradalom és szabadságharc áldozatainak tiszteletére. A megemlékezés a római katolikus plébános úr közreműködésével nov. 1-jén du. fél 6-kor lesz.

Fokhagyma-drazsé

szag nélkül

Fokhagymás drazsé előállítására rendezkedett be a törökbálinti Energ Innov Szövetkezet. Az új készítmény természetes anyaggal bevont parányi adag fokhagyma-massza, amely a növény valamennyi alkotóelemét megőrzi, ám az erős illat terjedését meggátolja, így fogyasztását nem kísérik az ezzel kapcsolatos kellemetlenségek. Mint ismeretes, a fokhagyma kitűnő természetes „gyógyszer”, a vér koleszterinszintjét csökkenti, jó hatással van a vérnyomásra, rendszeres fogyasztása kondícióerősödést és általános közérzetjavulást eredményezhet. Külföldön már régóta forgalmaznak a most kidolgozott hazaihoz hasonló készítményt, de magas ára miatt a magyar lakosság körében nem terjedt el. Most viszont a KERMI engedélye alapján, elfogadható áron, nagyobb mennyiségben kerül forgalomba.

Az MDF felszólítja helyi szervezeteit, hogy szorgalmazzák — megfelelő arányban — rátermett nemzetiségiek országgyűlési képviselővé jelölését az egyéni választókerületekben. Amennyiben a nemzetiségi lakosok szórt települtsége ezt nem tenné lehetővé, az Országos Elnökség igyekszik elérni, hogy indokolt mértékben kerüljenek fel nemzetiségi képviselőjelöltek az MDF megyei és országos listáira.

Görög szmog

Athénban a légszennyezettség mérséklése céljából harminc százalékkal csökkentették keddtől az ipari üzemek termelését, és korlátozták a személyautó-forgalmat. A görög fővárosban és környékén ugyanis a levegő szennyezettsége elérte az egészségre káros szintet, sőt a közelgő napokra a szakemberek a helyzet romlását jósolják.

Az athéni szmogot a helyi és a környékbeli gyárak, üzemek, a szilárd tüzelőanyaggal fűtött lakások és a napon tárolt több mint egymillió személyautó füst kibocsátása okozza. A hasonló korlátozó intézkedések nem ritkák Athénban, de a helyzet tartós javulását eddig nem sikerült elérni.

A SZEKSZÁRDI
505. IPARI SZAKMUNKÁSKÉPZŐ INTÉZET
FOLYOSÓGALÉRIÁJA
BEMUTATJA

GYENIS ISTVÁN
GRAFIKÁIT

Megrendelőlap

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

...példányban és kérem, hogy a következő címre kézbesítsék.

A megrendelő neve:.....

Címe: (város, kerület, utca, ltp. emelet, ajtó):.....

Az előfizetés díja egy hónapra: 200,— Ft,

negyedévre: 600,— Ft,

fél évre: 1200,— Ft,

egy évre: 2400,— Ft.

mely az előfizető személyét 1989. december 31-ig feljogosítja

díjtalan lakossági apróhirdetés igénybevételére.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező

kézbesítőnek fizetem ki.

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül
az alábbi címre adják fel:

Vidéken: Postahivatal, helyben

Budapest: Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HELIR)
Budapest, XIII. Lehel u. 10/a.

Értékelemzési

pályázat

az anyaggazdálkodás

javítására

Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság és öt minisztérium — PM, OT, IPM, MEM, KÖHÉM — pályázatot írt ki olyan értékelemző tanulmányok kidolgozására, amelyek az ország és a vállalkozások anyaggazdálkodásának javítását segítik elő. A pályázati kiírást a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Közgazdasági Továbbképző Intézetének titkárságán (Bp. VIII. Makarenkó u. 20, postacím: 1431 Bp. Pf. 275.) vehetik át vagy kérhetik postázását az érdekeltek. A pályázatra december 20-ig jelentkező vállalatok, társaságok alkotói közössége által ajánlott tanulmány témájának elfogadásáról jövő év januárjának végéig kapnak választ.

A pályázóktól olyan értékelemző tanulmányokat várnak, amelyek népgazdasági szinten a termelés anyagköltségeinek mérséklésével a nemzeti jövedelem növelését segítik, vagy vállalati körben a termelők gazdálkodását, piaci versenyképességét javítják a termékek egységnyi anyagfelhasználásának csökkentésével, takarékosabb új termelési eljárásokkal és egyéb tevékenységekkel. Fontos feltétel, hogy csak a jelentkezés elfogadásáig meg nem kezdett értékelemző munkával lehet pályázni. A kész pályaműveket jövő év végéig — december 20-ig — kell elküldeni a Közgazdasági Továbbképző Intézetnek. A legjobb munkák díjazására mintegy 2 millió forintot irányoztak elő. A bíráló bizottság 1991 március végéig hirdeti ki a pályázat eredményét.

APRÓHIRDETÉS

Független, hatvanas, egyedül álló nemdohányzó, antialkoholista, középvégzettségű, toleráns férfi társat keres. Választ: „Magány” jellegre a Dátum hirdetőbe kérek.

2,5 szobás lakás eladó. Érdeklődni: Szekszárd, Május 1. u. 1. 3/19.

Éti csiga tenyésztési technológia ára 300,— Ft, melyet rózsaszínű csekkben Lukács László 8600 Siófok, 1. postán maradó címre kérünk megküldeni.

Biohumuszgüliszta előnyös feltételekkel, OTP hitelre is kapható. Érdeklődni: egész nap Tolna, Alkotmány u. 48. Telefon: (74) 40-300/26 munkaidőben.

Keresek „TATRAMAT” 125 l. villanybojlerhez vízmelegítőt, fűtőtestet, 1600 W-os. Ke-repestartcsa, Eperjesi u. 36. Szerzőző
Ót éves Lada 1200-as eladó. Érdeklődni lehet a 74/14-179-es telefonon.

Felsőfokú gépész végzettséggel, vezetői gyakorlattal állást keresek Szekszárdon vagy környékén. „Sokoldalú” jellegre a kiadóban.

Hosszú platós IFA-t vennék lehetőleg érvényes műszakkal és ármegjelöléssel. Ajánlatokat Szekszárdon a Tolna megyei Szolgáltató Ipari Szövetkezet központi fodrászüzletébe, Mészáros Istvánné férfi fodrásznak.

240 m²-es befejezés előtt álló családi ház, benne műhely + ipari áram, gazdálkodásra is alkalmas. Megtekinthető mindennap. Cím: Vörös Károly, Decs, Erdős Emil u. 10.

Hagyatékából származó szobabútor eladó. Érdeklődni a 74/40-385-ös telefonszámon.

LOTTÓZÓK! Hozamában verhetetlen lot-tóvariáció! 45 szám 295 szelvényen! 6 csoportból 3 favorizált szám kihúzásakor már garantált 5-ös találat, 4-nél 6-os eséllyel! ÁRA: 430 Forint.

Ötöslothoz hasonló szerkesztéssel, 45 szám 297 szelvényes lottóvariáció! 5 csoportból kihúzott 5 szám (2 favorizált) garantáltan 4-es találatot biztosít! Ára: 450 Forint.

Totózó! 0.13.0—5.8.0 indexre, 395-8240 Forint befizetésre, vezetéses totókulcsok! Már 2 vezetésnél garantált 13-as találat! Ára: 420 Forint. Megrendelés csekkben, vagy utánvétellel. Fehér Gábor Pécs 7634 Kővirág 37.

Dátum Lap- és Könyvkiadó ajánlata!

V. Horváth Mária:

Vadászsákmány — nemcsak vadászoknak

— Politika és vadászat? — Vadászvadász és vadászkerékcstelenség? — Volt-e helyenként jog- és törvénytörés? — Kik vadásztak? — Mire és hogyan? — Kik nem vadásztak? — Hatalom és sport? — Természetvédelmi horror? — Kor-körkép és kór-körkép —

Persze, sok-sok feddhetetlen vadással találkozhatnak.

A Dátum című szabadelvű napilap olvasói már megismerkedhettek a sorozattal.

A szeptember végén megjelenő könyv még közzé nem tett riportokat és véleményeket is tartalmaz.

Postai utánvétellel küldjük megrendelőinknek.

Ára: 58,— Ft

Megrendelhető:

Dátum Lap- és Könyvkiadó,
7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.

Hirdetését
telefonon is
feladhatja

Budapest	141-4655
Pécs(72)	41-580
Szekszárd(74)	16-277
Dombóvár(74)	66-779
Paks(75)	11-173
Tolna(74)	40-476
Gerjen(75)	37-060

M&M Szoftverház Kft.

Az M&M Szoftverház Kft.

megnyitotta

Szekszárdon számítástechnikai és híradástechnikai szaküzletét:

- Számítástechnikai gépek; kisgéptől — nagygépig
- Számítástechnikai segédanyagok, leprellők
- Szakkönyvek
- Telex, telefax, fénymásoló, telefonközpont
- Híradástechnikai cikkek
- Elektromos háztartási cikkek
- Szoftverkészítés — megrendelőink igénye szerint
- Szervizszolgáltatás
- Tanfolyamok szervezése, oktatási igény szerinti témában
- Bizományosi tevékenység
- Ingyenes szaktanácsadás

Várjuk kedves ügyfeleinket!

Cím: 7100 Szekszárd,
Beloianisz u. 1—3. V. emelet
(pártház)
Telefon: 74/12-122

DÁTUM

rÁFaragunk?

Ezt mondták, csak persze sokkal szebben a Magyar Környezetvédő Egyesület tiltakozásukban, amelyet dr. Békesi László pénzügyminiszterhez juttattak el. Ok is értesültek ugyanis a Nyugatról behozott személygépkocsik tervezett vámtarifa-emeléséről, illetve ezzel kapcsolatosan az ÁFA bevezetéséről. Nehezményezik, hogy az új, modern, s a szocialista automobiloknál környezetkímélőbb járművek magánimportőreik sűjtják, holott tevékenységükkel tulajdonképpen kormányfeladatot látnak el.

Bevallom — sokakkal együtt — a belátható jövőben nem érint a nyugati autó kérdése, ám el kell ismernem: teljesen igazuk van a környezetvédőknek. Az ugyanis nem személyes hozzáállás kérdése, hogy, mondjuk, dédunokáinknak majd csak mesélni fogunk-e hajdani erdőkről, rétekről, madárfütyről, s rémál-momban remélem: a Trabantokról meg a többi autó helyett adott-vett pöfögők-ről. Csonka János, szegény — akiről épp ma emlékezünk meg —, azt hiszem, már kitalált volna valami gyógyírt az áldatlan állapotokra.

Nagy kérdés azonban, hogy tudna-e megoldást a KGST-nek nevezett ördögi kör autópiacon? Talán a régi javasolná: próbáljunk meg magunk építeni, hiszen nem vagyunk hozzá sem tehetségtelenek, sem lusták. Bár, ki tudja, különb lenne-e az új termék a most hivatalosan, államilag behozottaknál? Ha nem is, legalább a sajátunkat szidhatnánk, nem tartanánk álfancia bosszúnak a Daciát. Addig azonban egyetlen megoldás marad azoknak, akik ezt (értünk is) tehetik: a nyugati kocsit. Mielőtt még rÁFaragnánk...

Töttös Gábor

POZSGAY IMRE KANADÁBAN

„A mai Magyarország, bár magában hordozza azokat a képességeket, lehetőségeket, amelyekkel önmagát felemelheti, sorsát megfordíthatja, ahhoz, hogy a képességeket kibontakoztathassa, szüksége van a külvilág támogatására, jóindulatú figyelmére, s enélkül nagy vállalkozása csak elszigetelt kísérlet marad.” — Ezt hangsúlyozta Pozsgay Imre államminiszter Torontóban.

Kedden Montrealban mondott köszönetet a rendkívül meleg, szívélyes fogadtatásért, a figyelemért, amely az újszülött Magyar Köztársaság példátlan vállalkozásának, a diktatórikus szocializmust felváltó európai jogállam megteremtésének szól.

Wilson pénzügyminiszter meleg szavakkal méltatta a Magyarországon végbenemő „lélegzetelállító változásokat”, és emlékeztetett arra, hogy kormánya — a tőkés országok 24-es csoportjának tagjaként is — konkrét segítséget nyújt a reformok

útján járó kelet-európai államoknak. Mint mondta, ösztönözni kívánják a kanadai cégek magyarországi beruházásait, s rámutatott arra a megkülönböztetett szerepre, amelyet a kapcsolatok fejlesztésében a kanadai magyarok vállalnak.

Pozsgay Imre Montrealban először a magyar öregek otthonát kereste fel, majd a McGill egyetemre látogatott, amelynek orvosi fakultásán magyar ösztöndíjasok is tökéletesítik tudásukat.

Este programja Pozsgayt a helyi magyar közösség képviselőihez szólította.

Eddigi kanadai programja során számos jelentős rádió- és tévéállomás, napilap kapott interjút az államminisztertől. A CBC riportere ismételt kérdésére — végül is ki lép-e Magyarország a Varsói Szerződésből — a miniszter így felelt: Magyarországot el fogja hagyni a VSZ, amennyiben a katonai tömböket felszámolják. S úgy vélem, ez a közeli jövőben bekövetkezhet.

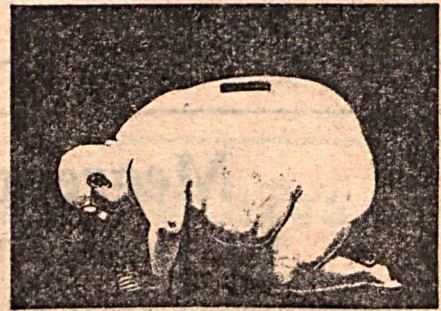
Halálos ítélet — lincselőknek

Golyó általi halálra ítélte kedden az Üzbég Legfelső Bíróság az üzbegisztánban élő meszheti törökök két lincselőjét. A bíróság e nyilvános perben tizenkét pogromlovag ügyében hozott ítéletet; a többi vádlottat nagy időtartamú szabadságvesztéssel sújtotta. Júniusban Üzbegisztánban, a fergánai völgyben meszheti törökök sokaságát mészárolták le nemzetiségi indulatoktól elvakult üzbégek. A mostani per vádlottai bestiális módon végeztek egy menekülő meszheti török házaspárral, továbbá egy apával és fiával.

Árpád-bélyeg

A Magyar Posta tegnap jelentette meg új, ötförintos címletű bélyegét: „Árpád fejedelemné választásának 1100. évfordulója” címmel. A bélyegen Than Mór: Honfoglalás című festménye és mellette stilizált korabeli fegyveres csoport látható. Szunyogh András grafikusművész terve alapján több mint egymillió fogazott és 5700 fogazatlan példányt készítet az Állami Nyomda. A bélyeg 1991 végéig árusítják.

Ha netán elfelejtették volna, tegnap volt a Takarékosági Világnap...

A Takarékosági Világnap alkalmából kedden több ünnepségre került sor. A Magyar Nemzeti Múzeumban Tisza László, az OTP vezérigazgatója elmondta: 150 éve alakult meg a Magyar Takarékpénztár, s negyven éve működik már az OTP, amely nagy átalakulás előtt áll, mert a magyar pénzügyi piac kialakuló versennyel is lépést kell tartania. Ennek érdekében valószínűleg jövőre részvénytársasággá válik a pénztár.

A múzeumban kiállítás nyílt Pénz, pénztár, takarékpénztár címmel, amely a hazai takarékosági mozgalom múltját idézi fel. A Pest Megyei Tanács székházának falánál megkoszorúzták Fáy Andrásnak, az első magyar takarékpénztár megalapítójának emléktábláját.

Rendőrségi felhívás

1989. szeptember 29-én este a Szalkszentmárton határában lévő csabonyi erdőben a kirándulók férfi holttestet találtak. A helyszínen lelt nyomok alapján feltételezhető, hogy az illetőt „szipuzás” közben érte a halál. Személyi igazolványt vagy személyazonosságára utaló egyéb okmányt nem találtak nála, ezért a rendőrség a lakosság segítségét kéri az ismeretlen holttest azonosításához. A körülbelül 170—175 centiméter magas férfi holttest fogazata hiányos, kb. 30—40 éves lehetett. Ruházata: kék munkásruha, zöld színű, a mellrészén norvégmintás pulóver, fehér atlétatrikó, 41—42-es méretű Yassa márkájú bőr edzőcipő és zöld zokni. Kezén Casio gyártmányú,

fémcsatos kvarcóra volt. A rendőrség kéri, hogy aki a személyleírás és ruházat alapján felismeri véli, vagy környezetéből, ismeretségi köréből tudomást szerez a leírásnak megfelelő férfi elűnéséről, értesítse a Bács-Kiskun megyei Rendőr-főkapitányságot (6000 Kecskemét, Rákóczi út 17-19., telefon: 76-276-44), vagy a legközelebbi rendőrt.

Özal:államfő

Első ízben van 1960 óta civil államfője Törökországnak Turgut Özal eddigi miniszterelnök személyében, akit kedden választott meg az ankarai parlament.

Párizsi távlatok

Tabajdi Csaba október 27. és november 1-je között küldöttség élén Párizsban tárgyalta a Magyarországon 1990 közepére tervezett európai kisebbségek nemzetközi konferenciájának előkészületeiről. Juan Portella, az UNESCO főigazgató-helyettese kifejezésre juttatta, hogy szervezete érdeklődik a magyar kezdeményezés iránt és kész együttműködni azzal. Azt kívánta, hogy a konferencia érdemben járuljon hozzá a nemzeti kisebbségek helyzetének rendezéséhez, az egyes országokon belül s a nemzetközi kapcsolatokban egyaránt.

A párizsi magyar nagykövetségen Tabajdi Csaba találkozott a Franciaországban élő vezető magyar személyiségekkel, köztük Fejtő Ferencsel, Méray Tiborral — aki első ízben fogadott el a nagykövetségre szóló meghívást —, Faragó Bélával, Philippovich Tamással. Esmecserét folytattak a magyarországi társadalmi-gazdasági válság leküzdésének esélyeiről, a Nyugaton élő magyarság részvételéről ebben a folyamatban. A mindvégig szívélyes és tartalmas beszélgetésen

megállapították, hogy a magyar—magyar párbeszédnek a felek egyenjogú partneri viszonyán kell alapulnia, célja nem a mindenkori kormányzati politika elismertségének erősítése, hanem az ország előtt álló feladatokhoz való hozzájárulás. A beszélgetésből kiderült, hogy a Franciaországban élő magyarság elsősorban szellemi tőkével, személyi kapcsolataival, a nyugati tömegtájékoztatásban meglévő pozícióinak hasznosításával járulhat hozzá a magyarországi kibontakozáshoz. Tabajdi Csabát fogadta Louis Mermaz, a francia nemzetgyűlés szocialista csoportjának elnöke. Megbeszélést folytatott a francia politikai élet több más képviselőjével is.

Holnap
számunkban
olvashatják

jogos-e
a Zsolnay márkanév
használata